DISPUTATIO SECUNDA.

De Principio materiali, & formali mutationi ſubſtantiali.

EGimus de principiis in communi hucuſque, & quidem mutationis in communi ad ſubſtantialem, & accidentalem; nunc de illis diſcurrendum eſt in particulari, ſejungendo etiam, quæ ſunt principia mutationis ſubſtantialis, ab his, quæ ſunt principia mutationis accidentalis; & quia ordine naturæ mutatio ſubſtantialis accidentalem præcedit, incipiemus à materia prima, & forma ſubſtantiali, quæ ſunt principia una cum privatione mutationis ſubſtantialis, & quia materia, & forma ſunt tranſcendentaliter relativa, ideòque cognitio unius maximè confert ad cognitionem alterius, agemus de utroque principio conjunctim.

QUÆSTIO I.

An ſint, & quid ſint materia, & forma ſubſtantialis.

1 TEſtatur Ariſtot. 2. Phyſ. 22. & 1. de Partibus animalium cap. 1. veteres Philoſophos agnoviſſe materiam, immò id ita certum eſt, ut quidam eorum illam aſſeruerint totam ſubſtantiam rerum naturalium, teſte eodem Philoſopho, 1. Metaph. cap. 2. & 3 putantes, ſola accidentium diverſitate res ab invicem differre, qui propterea, ut ibidem Philoſophus ait, ignoraſſe videntur formam ſubſtantialem. At quidquid ſit de Antiquorum Philoſophorum opinionibus circa materiæ, & formæ exiſtentiam in rerum natura, hoc certum eſt, poſt Ariſtot. tempora, Philoſophos omnes ejus veſtigiis inhærentes, utrumque principium hoc mutationis ſubſtantialis conceſſiſſe; non tamen omnes eodem modo explicarunt naturam, & eſſentiam illarum, & præſertim de eſſentia materiæ variæ Peripateticorum extant ſententiæ; quidam enim eorum ajunt, eſſe ſubſtantiam utique ſed ita potentialem, ut nullum prorſus includat actum, etiam entitativum, ita D. Thomas 1. p. quæſt. 66. art. 1. & quæſt. 69. art. 1. & 2. & quæſt. 74. art. 2. quæſt. 4. de potentia art. 1. & quæſt. 3. de veritate art. 5. quem omnes Thomiſtæ ſequuntur, Capreolus, Ferrar. Cajet. Bannes Complut. diſp. 3. quæſt. 2. & præter illos Zabarell. lib. 2. de Materia, Conimb. quæſt. 9. art. 1. & 2. Ruvius tract. de mater. quæſt. 2. & alii. Rurſus aſſerunt aliqui, materiam eſſe corpus, quod nec etiam eodem modo explicant Philop. lib. 11. contra Proclum dixit, materiam eſſe corpus per trinam dimenſionem quantitatis ipſi eſſentialiter convenientem, quæ tamen interminata ſit ante adventum formæ, & per eam terminetur, quam opinionem nuper amplexatus eſt Thomas Giannius lib. 3. cap. 10. Avicenn. verò lib. 1. ſuff. cap. 2. dixit, materiam eſſe corpus per formam quandam ſubſtantialem ei congenitam, ab eaque inſeparabilem, quam propterea vocavit formam corporeitatis Zab. tandem lib. 2. de materia cap. 12. vult, materiam eſſe corpus ſimplex ſubſtantiale de prædicamento ſubſtantiæ, immò ipſam eſſe genus generaliſſimum.

Hìc autem cum communi Peripat. ſupponimus materiam primam, quam in rerum natura extare mox oſtendemus eſſe à quatuor elementis diſtinctam contra quoſdam Recentiores, qui cum Empedocle tenentes elementa eſſe ingenerabilia, & incorruptibilia, materiam primam ab elementis non diſtinguunt, ſed ajunt hanc eſſe ipſamet quatuor elementa ſimul ſumpta, quæ ad compoſitionem mixtorum tanquam ſubjectum primum receptivum formarum concurrunt, qua ratione omnem compoſitionem ex materia, & forma ab elementis arcent, quam opinionem rejicere non eſt hujus loci, ſed pertinet ad lib. de Gener. & Corrup. ubi diſp. 6. quæſt. 1. contra ipſam agimus ex profeſſo.

ARTICULUS I.

Oſtenditur exiſtentia utriuſque principii in rerum natura.

2 DIcimus, ita certum eſſe, dari in rerum natura materiam, & formam ſubſtantialem, ut quaſi probatione non indigeat. Ita tota Schola Peripatetica, & probat Scotus efficaciſſimis rationibus in 2. diſt. 12. quæſt. 1. §. *Poſitio iſta*, &c. In re tam certa, & explorata, nobis ſufficiet unam vel alteram potiorem adhibere rationem; probatur igitur primò, dari materiam in rerum natura, quia ſi non daretur, res omnes fierent ex nihilo, & nihilum redirent; atque ita productio omnis eſſet creatio, aut tranſubſtantiatio, & omnis corruptio eſſet annihilatio, ſed ex nihilo nil fit naturaliter, & nulla res in pœnitus nihil deſinit, ergo danda eſt materia, ex qua, tanquam ex ſubjecto primo omnia fiant, & in quod tanquam in ultimum reſolvantur, ut ait Philoſophus 1. Phyſ. 82. probatur ſequela majoris, quando enim ex ligno fit ignis, aut aliquid, quod anteà eſſet in ligno, remanet in igne, vel nihil; ſi nihil, ergo ignis factus eſt totus de novo, & ita factus eſt de nihilo ſui, & creatus; ſi aliquid remanet, hoc nequit eſſe forma ligni, quia adhuc in igne eſſet lignum, poſtquam deſtructum eſt lignum, nam quamdiù eſt forma alicujus rei in materia, extat etiam illa res, cujus eſt forma, ergo illud, quod remanet, erit materia. Pariter quando lignum corrumpitur in ignem, ant in igne manet aliquid, quod anteà eſſet in ligno, vel nihil, ſi nihil, ergo dabitur annihilatio naturaliter, ſi aliquid, hoc non poteſt eſſe forma, ratione jam allata, ergo erit materia.

Deinde probatur, dari formam ſubſtantialem ratione deducta ab Ariſtot. 1. Phyſ. 44. Neceſſe eſt admittere principium, quo una ſubſtantia materialis ita in ſuo eſſe conſtituitur, ut per illud ſubſtantialiter differat ab alia re quacunque, illo principio conſtitutivo carente; ſed talis eſſe nequit, niſi forma ſubſtantialis, ergo, &c. probatur major; evidens enim eſt, dari ſubſtantias materiales, ſpecie, & genere diverſas, ut hominem lapidem, plantam, &c. Probatur minor; quæritur enim, quid ſit illud, quo ignis differt eſſentialiter ab aqua; vel enim differunt eſſentialiter ratione materiæ, & hoc non, quia hæc eſt ejuſdem rationis in omnibus, ſaltem ſublunaribus, ut poſteà dicemus; vel eſſentialiter differunt, per accidentia corpora illa naturaliter conſequentia, per ſuas nimirum qualitates connaturales, ut per calorem, & frigus, ſiccitatem, & humiditatem; ſed neque hoc rectè dicitur, quia qualitates unius elementi interdum reperiuntur in alio, ut calor in aqua, ergo per tales qualitates ſubſtantialiter adinvicem differre nequeunt, quia accidentia hujuſmodi ad ſummum nonniſi accidentalem diverſitatem efficere poſſunt, ergo neceſſario dari debet in ſubſtantiis materialibus aliquid aliud præter materiam, quo ſubſtantialiter differant, & hoc erit forma ſubſtantialis, cujus propria ratio eſt, & munus, res ſpecificè conſtituere, & diſtinguere, & præſertim in homine non ſolùm Philoſophia, ſed etiam fides Catholica docet ex Concil. Lateran. ſub Leone X. animam rationalem reperiri, ut veram formam informantem, & diſtinguentem hominem ſubſtantialiter à brutis, quæ accidens dici nequit, cùm poſt mortem exiſtat à corpore ſeparata.

Tandem, exiſtentia materię, & formę ſubſtantialis probatur communi ratione ex tranſmutatione ſubſtantiali deducta; non enim ſolùm datur mutationes accidentales, ſed etiam ſubſtantiales, nam ex aqua fit aer, ex ligno ignis, & ex alimento non vivente fit vivens; at hujuſmodi, mutationes fieri nequeunt per corruptionem, & generationem primi ſubjecti, quia tunc forent creationes, & annihilationes, ergo permanet ſub utroque termino unum primum, & commune ſubjectum; pariter per hujuſmodi tranſmutationes non acquiruntur nova accidentia ſola, aut deperduntur, dum alimentum fit vivens non acquirit ſolùm accidens, dum corpus vivens interit, non ſolùm accidens amittit, ergo termini harum mutationum ſunt formę ſubſtantiales.

3 In oppoſitum objicitur primò, quod non detur, nec neceſſaria ſit materia prima ad generationem ſubſtantialem; Tum quia generatio ſubſtantialis eſt mutatio totius in totum 1. de Gener. 23. ergo cùm ex cibo generatur caro, tota ſubſtantia cibi corrumpitur, & tota ſubſtantia carnis generatur; Tum quia in generatione ſubſtantiali totum dicitur produci, & fieri, at totum non fieret, niſi omnes partes producerentur; Tum quia ad inductionem formę ſubſtantialis non requiri materiam primam, patet in Euchariſtia, cum ex ſpeciebus nutritur homo; Tum tandem quia ſicut in generatione accidentali fit ens ſecundùm quid ex non ente ſecundùm quid, ita in ſubſtantiali cum fiat ens ſimpliciter, debet fieri ex non ente ſimpliciter. Reſpondetur, generationem ſubſtantialem eſſe mutationem totius in totum, ſumendo totum non ſyncategorematicè, pro toto ſcilicet, & ſingulis ejus partibus, ſed ſumendo totum categorematicè, ut dicit compoſitum illud per ſe unum ex materia, & forma conſtitutum: verè enim in generatione totum hoc modo ſumptum mutatur, quia materia cum nova forma novum totum conſtituit ſpecie diverſum à priori, ita explicat Scot. in 2. d. 12. qu. 1. infra A & 4. diſt. 11. qu. 1. A. In hoc ſenſu etiam per generationem ſubſtantialem dicitur totum produci, non quod producantur ſingulę ejus partes, ſed quia unum ens per ſe ex illis conſtitutum producitur: Et cum homo nutritur ex ſpeciebus ſacramentalibus, fatentur omnes, tunc à Deo produci materiam primam, in qua forma carnis introducatur. Demum, quod generatur ſubſtantialiter, dicitur fieri ex non ente ſimpliciter, ideſt ex non ente in actu completo, & perfecto per formam ſubſtantialem, & talis eſt materia prima, quatenus caret forma ſubſtantiali; & dicitur ens in potentia ad illam ſuſcipiendam; ita docet Philoſophus 1. de Gener. cap. 3. non autem ex non ente ſimpliciter, ideſt ex nihilo.

4 Secundò objicitur, quòd non detur forma ſubſtantialis; Tum autem Ariſt. 7. Met. text. 8. ubi docere videtur, ſolam materiam eſſe ſubſtantiam, cœtera affectiones ſubſtantiæ 2. de Gen. à text. 7. docet, formas elementorum eſſe primas qualitates 2. de Anim. text. 7. & 8. Met. text. 15. inquit, ita ex materia, & forma fieri unum; ut ex cera, & figura; Tum quia ſi talis forma ſubſtantialis daretur, ſubſiſteret, & nullo ſubjecto ſuſtentante indigeret, quo tamen indigent omnes formæ materiales, ergo omnes ſunt accidentales; Tum quia ſi daretur, præſertim ex operatione deprehenderetur, nam operatio arguit formam, at in una re plures videmus operationes etiam inter ſe non ſolùm diverſas, verùm etiam contrarias, inquit Forolivienſis in Avic. quæſt. 50. & 51. ut in magnete expulſionem ferri à parte meridionali, attractionem ex ſeptemtrionali; in Napellis vim hominis interemptivam, Turdi nutritivam, ergo non ab una forma ſubſtantiali, ſed à diverſis accidentibus ejuſdem rei operationes illæ proveniunt; Tum quia corrupta forma ſubſtantiali, manet eadem operatio, ut patet de Napello, Elleboro, & aliis plantis exſiccatis; Tum quia, ut ait Baſſonus lib. de materia int. 2. art. 1. ſi datur forma ſubſtantialis, quæ ſit principium ſuorum accidentium, ſequitur, ipſammet eſſe principium ſuæ corruptionis, & ſibi moliri interitum, quia plerumque eſſet origo talium accidentium, quæ ad ejus ruinam tenderent, ut patet in oleo, ſulphure, nitro, & aliis, quæ facillimè inflammantur; Tum tandem quia ſequeretur, fieri ex nihilo, quoniam dum dicitur educi de potentia materiæ, nil aliud inſinuatur, quàm materiam præhabere potentiam ad recipiendam formam, ſed per hoc nihil formæ præceſſit, ergo, &c.

5 Reſpondetur, Ariſt. 7. Met. text. 8. proponere dubitationem Antiquorum, quibus ſola materia viſa eſt rerum ſubſtantia, ſed in proceſſu oſtendit, etiam formam, & compoſitum ſubſtantias dici debere, 2. de Anima, & 8. Met. aſſumpſit paritatem de cera, & figura, ut actualitatem formæ ſubſtantialis, & potentialitatem materiæ primæ oſtenderet, ad faciendam compoſitionem à natura inſtitutas, ſimilitudine ex artificialibus ducta, non quod eadem compoſitio fieret hìc, & ibi, ex his enim fieri unum per accidens, ex illis per ſe unum, etiam in illis locis explicat Philoſophus, & 2. de Gener. per primas qualitates elementorum formas, veluti per notiores circumſcribit, vel illas conſtituit formas, & principia corporis tangibilis, & ſenſibilis, ut ſic reduplicativè, quo etiam ſenſu albedo eſt forma, & principium conſtitutivum corporis albi, non tamen ſpecificativè. Ad 2. ſubſiſtentia, ſeu modus eſſendi per ſe, qui ſubſtantiam ab accidente diſtinguit, negat eſſe in alio, tanquam in ſubjecto inhæſivè, ut Scot. docet quodl. 9. ſub A. illud autem eſt in ſubjecto inhæſivè, quod dependet à ſubjecto, ut ſuſtentante, & non conſtituit cum eo unum per ſe ex Doct. ibidem, & in hoc ſenſu forma ſubſtantialis dicitur per ſe eſſe, ideſt alteri non inhærere, dicitur ſubſiſtens, & ſubſtantia, quare autem forma ſubſtantialis faciat per ſe unum cum materia, non autem accidentalis, explicabitur inferius. Ad 3. quod plures, & diverſæ operationes ab eadem re prodeant, potiùs aſtruit formam ſubſtantialem in ea re, quæ cùm ob ſuam perfectionem ad plures operationes illimitata ſit, multis indiget accidentibus, veluti inſtrumentis ad eas obeundas, quo enim forma eſt nobilior, eò eſt illimitatior ad operandum, ut patet de anima rationali; quòd autem eadem cauſa diverſos, ac ferè contrarios producat effectus, ſæpè evenit ex varia diſpoſitione ſubjecti, circa quod agit, hac de cauſa idem Sol lutum indurat, ac ceram liquefacit, & ita in propoſito ex varia hominis, & Turdi complexione evenit, ut Napellum idem hunc nutriat, illum interimat. Et in varietatem influxus Cœli Auſtralis, & Aquilonaris referri poſſunt effectus illi magnetis expellentis ferrum poſitum Auſtrum verſùs, & attrahentis poſitum verſùs Aquilonem, ſi tamen experientia vera eſt.

Ad quartum, virtus Napelli, Ellebori, & aliarum plantarum manet in eis adhuc exſiccatis, quia à forma mixti dimanat, quæ manet, & non à vegetativa, quæ receſſit. Ad quintum, objectio Baſſoni nulla eſt, & contra ipſum quoque militat; multis enim rebus natura indidiſſet accidentia tendentia ad earum interitum, ut oleo, nitro, & aliis facillimæ inflammationis, & illa accidentia utique ex potentia ſui ſubjecti, educi debuiſſent, unde ſi eductio non ſufficit ad creationem tollendam, omnes formæ accidentales in ejus ſententia creabuntur; res igitur naturales ita ſunt à natura inſtitutæ, ut quædam maximam inter ſe affinitatem habeant, ac proindè facillimè poſſint una in aliam tranſmutari, & talis erunt naturæ oleum, ſulphur, & ignis, & ne formæ materiales dicantur creari, ſufficit earum eductio de potentia materiæ, ut inferius dicemus pro exiſtentia ſubſtantialis formæ, vide diſp. 1. de Gener. & Corrup. quæſt. 2. art. 1.

ARTICULUS II.

Explicatur Natura, & quidditas Materia prima, ubi de actu ejus entitativo.

6 UT dicebamus initio quæſtionis, explicaverunt Thomiſtæ eſſentiam materiæ per hoc, quòd in genere, & coordinatione entium ſit nuda, & pura potentia, omnem prorſus excludens actum, etiam entitativum; ſed ſicut per actum entitativum non omnes Thomiſtæ idem intelligunt, ita non omnes in eodem ſenſu hanc tuentur ſententiam, ex quo factum eſt, ut controverſia hæc, quæ tam celebris extitit ab initio Scholarum inter Thomiſtas, & Scotiſtas modo magna ex parte evaſerit quæſtio de nomine ut Complut. fatentur 1. Phyſ. diſp. 3. quæſt. 2. Veteres Thomiſtæ

ita mordicus à natura materiæ excluſerunt omne actum entitativum, ut in tota entium coordinatione nullum gradum entis illi adſcripſerint, ſed omnem ejus entitatem, & actualitatem in formam retulerint; itaut entitas actualis materiæ non ſit alia præter entitatem formæ, ſed ſit eadem entitas formæ communicata formaliter ipſi materiæ, ita notavit Averſa quęſt. 20. ſect. 8. Alii Thomiſtæ, magis D. Thomæ mentem penetrantes, conceſſerunt materiæ propriam eſſentiam, ac entitatem realiter diſtinctam ab entitate, & eſſentia formæ non tamen exiſtentiam diſtinctam ab exiſtentia formæ, vel compoſiti; & quia per actum entitativum non aliud intellexerunt, quam rei exiſtentiam, quàm ipſi ab eſſentia realiter diſtinguunt, ideò materiæ perpetuò denegarunt omnem actum, nedum formalem, & phyſicum; ſed etiam entitativum, & metaphyſicum, & hæc ingenuè fuit mens D. Thomæ, ut colligitur ex expreſſis ejus verbis 1. part. qu. 7. art. 2. ad 2. ubi loquens de iſto actu dicit. *Materia prima non exiſtit in rerum natura per ſe ipſam, cùm non ſit ens in actu, ſed potentia*, & hìc modus dicendi communior eſt, ac frequentior in ſchola D. Thomæ; ſed Recentiores aliqui Thomiſtæ ulterius perexerunt, quidam enim conceſſerunt materiæ nedum ſuam partialem entitatem, ſed etiam exiſtentiam realiter diſtinctam ab exiſtentia formæ, & adhuc actum entativum eidem denegarunt concedentes exiſtentiam hoc nomine appellari non poſſe, ita Conimb. 1. Phyſ. cap. 9. quæſt. 3. art. 1. Ruvius tract. de mat. quæſt. 2. Soto 1. Phyſ. quæſt. 6. art. 2. Niger in clyp. quæſt. 10. Alii è contra etiam ex familia Dominicana (quod mirabilius eſt) negant materiæ propriam exiſtentiam, & concedunt actum entitativum, quia volunt actum ejuſmodi importare non rei exiſtentiam, ſed intrinſecam quandam, & tranſcendentem perfectionem cujuſcunque entis, ita Manca 1. Phyſ. quæſt. 4. dub. 8. qui citat Cabreram 3. part. art. 11. diſp. 2. concl. 3. num. 85. & Maſium 1. Phyſ. ſect. 2. cap. 9. quæſt. 6. concl. 3. dicentem de hac veritate neminem dubitare.

7 Ex quo duo colligere licet, primum eſt nullum Thomiſtarum materiam primam ita puram potentiam feciſſe, ut eam poſuerit in ſola potentia objectiva, ſicut modo eſt Antichriſtus, & roſa in hyeme, quæ eſt in ſola virtute cauſæ, ſemper enim omnes faſſi ſunt materiam fuiſſe ab initio creatam, & cum cęteris entibus in rerum natura exiſtere; ſed alii dixerunt, eſſe, & exiſtere in rerum natura per ſolam eſſentiam, & exiſtentiam formæ, Alii eſſe utique in rerum natura per ſe ipſam, & propriam habere eſſentiam, ac entitatem, at non exiſtere, niſi per formam; Alii tandem eſſe, & exiſtere per propriam eſſentiam, & exiſtentiam, adhuc tamen dici non poſſe ens in actu, vel actum entitativum habere; Alterum eſt, hanc quæſt. eſſe de nomine, niſi in ſenſu veterum Thomiſt. ſuſtineatur, in quo nullo modo defendi poteſt, quia tunc materia non eſſet compars cum forma, compoſitum eſſet ſimplex, & alia ſequerentur abſurda, ut poſteà dicemus; nam in altero ſenſu, quo tribuitur materiæ diſtincta entitas in rerum natura ab entitate formæ, licèt non diſtincta exiſtentia, jam convenit D. Thom. cum Scoto ſecundùm rem ipſam, Doct. enim 2. d. 12. qu. 1. aliud probare non intendit, quam materiam non eſſe in potentia objectiva tantùm, talis enim eſt concluſio, quam infert litt. C. *Igitur ſequitur, quod eſt aliquid, non in potentia objectiva tantùm; ut probant omnes rationes ſupradictæ*, & ſolùm remanet lis de nomine, an, ut ſic extra cauſas poſita poſſit dici entitas in actu, vel actus, ſecundùm quod omne illud dicitur actu, vel actus, quod eſt extra cauſam ſuam; ſi verò in tertio ſenſu ſuſtineatur, adhuc magis eſt lis de nomine, concedit enim quidquid Doctor deſiderat materiæ, & eſſentiam, & exiſtentiam propriam, & ſolùm quæſt. manet, an hæc actualis eſſentia materiæ, an hęc ejus exiſtentia poſſit dici actus entitativus; & quidem ubi ſuſtinendo eam in ſecundo ſenſu, ſaltem de re diſputandum manet cum D. Thoma, an concedendo materię propriam eſſentiam, ac entitatem diſtinctam ab entitate formę, cogamur hinc etiam illi concedere propriam exiſtentiam, quia hęc non diſtinguitur realiter ab illa; ſuſtinendo eam in tertio ſenſu, nulla omninò remanet quęſtio, niſi de puro nomine, an exiſtentia dici queat actus entitativus; Ut igitur eſſentiam materię explicemus.

8 Dicimus Primò. Materia prima eſt entitas de genere ſubſtantię actu exiſtens in rerum natura realiter diſtincta ab entitate formę, qua ratione dici poteſt habere actum entitativum, ita Scot. loc. cit. quem pręter Scotiſtas, Trombetam, Tatar. Canonicum, Lichet. Radam, Fabrum, Fuentes, Roccum, Sghemmam, Pariſienſes, & alios, ſequuntur Nominales omnes, & ex Thomiſtis Recentioribus quamplures, Toletus, Pererius, Suarez, Amicus, Avverſa loc. cit. Hurt. & alii paſſim. Probatur ex Scot. loc. cit. Materia ſecundùm ſe conſiderata, vel eſt aliquid in rerum natura, vel nihil, non ſecundum, quia 1. Phyſ. eſt principium rerum in fieri, & ſubjectum primum omnium mutationum ſubſtantialium, 2. Phyſ. eſt natura, eſt per ſe cauſa intrinſeca compoſiti, 7. Met. eſt fundamentum formarum, & ſecundum Theologum eſt terminus creationis, ergo oportet, quod ſit aliquod ens reale actuale poſitivum extra cauſas exiſtens, quia cum principiatum, & cauſatum dependeat à cauſa, & principio ſuo, ſi materia nihil eſt, dependerent compoſita naturalia in ſuo eſſe à nihilo, vel non ente. Si eſt aliquid, vel eſt ſubſtantia, vel accidens; non ſecundùm, quia ponitur ſubjectum formę ſubſtantialis, & pars conſtitutiva ſubſtantialis compoſiti, quę ſibi non convenirent, ſi foret accidens, ergo eſt entitas de genere ſubſtantię, at non eſt eadem entitas ſubſtantialis cum forma, quia tunc non foret ſubjectum formę, non eſſet altera pars compoſiti, compoſitum foret entitas ſimplex, generaretur,

& interiret ad interitum formæ, quæ omnia ſunt abſurda, cum ergo hæc omnia ſint vera, non erit materia ita pura potentia, ut nullum prorſus gradum actualem entis in rerum natura, & entium coordinatione obtineat; non erit ſolùm poſſibilis in rerum natura, ſed entitas actu extra cauſas poſita, & à Deo creata, atque ita obtinebit actum entis, ut actus iſte excludit potentiam objectivam rei poſſibilis.

Deindè dum Thomiſtæ contendunt, materiam non eſſe in actu, ſed tantùm in potentia, ſeu eſſe entitatem potentialem, non actualem, ne ſit quæſtio de nomine, aut intelligunt, ipſam eſſe potentialem ſolùm, quia receptivam formæ ſubſtantialis, aut in ſe non eſt quidditativè aliqua entitas actualis; ſi primo modo vocant materiam potentialem, optimè loquuntur, & nos illis aſſentimus, at ex hoc inferre non licet, ipſam non eſſe ſecundùm ſe in rerum natura entitatem actualem, immò inferri debet oppoſitum, cum ſolùm ens actu extra cauſas ſit fundamentum idoneum, & ſuſceptivum entitatis actualis, qualis eſt omnis forma ſubſtantialis: ſi ſecundo modo vocant potentialem, hoc tueri non poſſunt niſi vel dicendo, materiam eſſe rem ſolùm poſſibilem in rerum natura, & non extra cauſas productam, ut eſt Antichriſtus, vel eſſe in rerum natura per ſolam entitatem formæ, ut dicebant veteres Thomiſtæ; quod ſupra eſt impugnatum, quia tunc in compoſito non eſſet, niſi ſola entitas formæ.

Reſpondent Thomiſtæ ſuſtinentes opinionem contrariam in ſecundo ſenſu initio articuli explicato, concedendo, materiam eſſe entitatem in compoſito ab entitate formæ realiter diſtinctam, eſſe rem in natura à forma diverſam, at negant, quidquid habet rationem aliquam entis in rerum natura, habere rationem actus entitativi, ſed tantùm ajunt, id convenire exiſtentiæ, quæ dicitur actus reſpectu eſſentiæ, quam exiſtentiam de ſe materia non habet.

9 Sed in primis poſſet hæc reſponſio impugnari ex ea parte, qua nobis manet quæſtio de re cum D. Thoma, oſtendendo, quod ſi materiæ dat entitatem in compoſito diſtinctam realiter ab entitate formæ, tenetur etiam dare diſtinctam exiſtentiam, quia hæc non diſtinguitur ab illa, at modò ab hac quæſtione volumus abſtinere, de hoc enim in ſequenti diſputabimus ex profeſſo: poſſemus etiam cum Manca cit. & aliis inſtare, quod actus entitativus non importat ſolam exiſtentiam ſed intrinſecam, & tranſcendentem cujuſcumque entis perfectionem eo ipſo, quod extra cauſas exiſtit, quam cum materia ſecundùm ſe obtineat, conſequenter de ſe actum entitativum habebit: ſed ab hoc quoque quæſito abſtinendo, & ſoli exiſtentiæ nomen, & ſignificatum actus entitativi concedendo, modò intendimus oſtendere, Thomiſtas materiæ concedentes in compoſito diſtinctam entitatem ab entitate formæ, tantùm concedere, quantum ſufficit, ut dicatur eſſe ens in actu, & actum entitativum habere, præſertim juxta eorum principia, etiamſi exiſtentiam diſtinctam ei denegent. Utique exiſtentia ſola ſecundùm nos meretur nomen actus entitativi, quia ipſa eſt actus eſſentiæ, quo ſcilicet conſtituitur extra cauſas, & dicitur eſſe in rerum natura, unde eſt actus correſpondens potentiæ objectivæ; eſt actus, quem acquirit res, dum tranſit de non eſſe ad eſſe; eſt id, quo res ab agente dicitur de potentia ad actum deduci, dum ab eo producitur, at ſecundùm Thomiſtas, eſt quid realiter diſtinctum ab entitate rei, & etiam ſecundùm aliquos ſeparabile, itaut entitas ſubſtantialis ſecundùm ſeipſam terminare poſſit productionem ſubſtantialem præſcindendo ab exiſtentia, & ita de facto loquuntur de ſacra Chriſti Domini humanitate, quæ in Verbo propriam exiſtentiam non habet; cùm igitur entitas realis, quatenus in rerum natura terminat productionem agentis, poſſit dici entitas actualis, quia non ampliùs eſt res poſſibilis, ſed actualis in univerſo, conſequenter etiam materia, cum ſit talis entitas realis in rerùm natura, quæ fuit terminus creationis ſecundùm ſubſtantiam ſuam, poterit dici entitas actualis, etiam excludendo exiſtentiam; poterit dici habere actum entitativum, quatenus ſecundùm ſeipſam eſt extra cauſas, licèt non ſecundùm ſeipſam exiſtat.

10 Accedit, quod per actum entitativum (ut tollatur quæſtio de nomine) omnes intelligunt id, per quod quodlibet ens eſt à parte rei extra cauſas ſuas, ut de re poſſit per propoſitionem de præſenti, & de ineſſe verificari eſſe abſolutè, dicendo, hoc eſt, ut notavit Arimin. 2. diſt.11. quæſt.1. art.1, è contra verò ens in potentia dicitur, de quo non verificatur eſſe hoc modo, ſed per propoſitionem de poſſibili, dicendo, hoc poteſt eſſe: Sed licèt ſecundùm nos verificari nequeat propoſitio, quod res ſit de præſenti in rerum natura, niſi per exiſtentiam, quam ponimus modum intrinſecum eſſentiæ, quo dicitur eſſe extra cauſas, & ideò exiſtentia ſolùm verè dicatur actus entitativus, tamen ſecundùm Thomiſtas, etiam præſcindendo ab exiſtentia, poteſt de re verificari propoſitio, quod habeat eſſe ſubſtantiale extra cauſas in rerum natura, ergo ex hoc ſolùm, quòd concedunt materiæ in compoſito entitatem realem ab entitate formæ realiter actualiter diſtinctam, concedunt quantum ſufficit dicere de præſenti, quod materia eſt in compoſito, & quod in eo habet eſſe ſubſtantiale, ergo concedunt quantum ſufficit ad hoc, ut habere dicatur actum entitativum, quia per actum entitativum id omnes intelligunt.

Reſpondent adhuc Thomiſtæ, concedendo, materiam, ut à forma diſtinguitur, eſſe entitatem realem, eſſe principium in fieri, eſſe ſubjectum formarum, eſſe partem compoſiti, eſſe ejuſdem cauſam materialem, non tamen ob id poſſe dici ens in actu, quia id ſolùm eſt forma, vel quod formam habet, undè cauſat ut potentia, principiat ut ſubjectum, non ut actus, & denique omnia illa munera gerit, ut ens potentiale, non ut ens actu, quia reſponſione utuntur etiam, qui exiſtentiam quoque dant materiæ diſtinctam ab exiſtentia formæ, adhuc enim volunt, hanc exiſtentiam eſſe merè potentialem, nec ullo modo dici poſſe actum, quia etiam Philoſophus quamvis agnoverit, materiam eſſe entitatem in rerum natura exiſtentem, adhuc tamen ſemper eam appellavit potentiam, nec unquam legitur, vel minimum actualitatis ei dediſſe.

11 Hæc reſponſio conſiſtit in æquivocatione potentiæ, & actus, dum enim materiam appellant potentiam, & puram potentiam, vel intelligunt de potentia objectiva, ſeu entitativa, quæ eſt rei poſſibilis eſſe in rerum natura, quæ tamen adhuc non ſit, & hoc dici non poteſt, quia materia non eſt ſolùm res poſſibilis, ſed re vera in rerum natura reperitur; vel intelligunt de potentia ſubjectiva, quæ eſt rei jam exiſtentis, potentis tamen in ſe formam aliquam recipere, quo perficiatur, & compleatur, qualis eſt potentia ligni ad formam ſtatuæ, in quo ſenſu re vera intelligi debet; ſæpius enim Philoſophus potentialitatem materiæ primæ explicavit per potentialitatem materiæ artefactorum ad formas artificiales, & ſic negare non debent actum entis materiæ, quia hic excluditur à potentia objectiva, non ſubjectiva; quod verò Philoſophus eam ſemper appellaverit potentiam, mirum eſſe non debet, quia Philoſophus ſemper locutus eſt de materia in ſecunda, ut inquiunt, notione, in ordine ad formam ſubſtantialem, cujus eſt ſubjectum, & cum qua conſtituit per ſe unum; & communiter etiam dicitur pura potentia, quia actus entitativus, quem includit, ſive quicquid eſt entitatis in materia, id totum exercet munus potentiæ paſſivæ, ſeu receptivæ, & ſuſtentativæ formarum; communiter etiam nec dicitur, nec dici debet ens in actu, quia ſecundùm communem loquendi uſum, hoc ſignificat eſſe actum perfectum ſimpliciter, ut eſt compoſitum, vel actuantem aliud, ut forma.

12 Compl. denique cit. 1. Phyſ. diſp.3. quæſt.2. inquiunt aliud eſſe aliquid eſſe realem entitatem, quæ ſit in actu, aliud verò eſſe reipſa realem entitatem, nam ad primum requiritur, vel quod ſit actus, vel quod includat actum, ſed ut aliquid ſit reipſa realis entitas, ſatis eſt, quod reipſa non ſit purum nihil, ſed habeat aliquem entitatis gradum; in tota verò entium latitudine non ſolùm datur realis entitas actualis; ſed etiam realis entitas potentialis, & hæc eſt materia, quæ tantùm eſt pura potentia receptiva actus, & nihil actus includens. Quod autem ens reale extra cauſas ſub ſe comprehendat veluti membra oppoſita ens actuale, quod ſit forma informans, vel actus ſubſiſtens, & ens potentiale, quod ſit purum receptivum formæ, colligunt ex Ariſt. dividente 9. Met. text.1. & 6. Met. text.4. ens reale extra cauſas in actum, & potentiam in hoc ſenſu, quare cùm membra dividentia debeant commune diviſum includere, & inter ſe formaliter opponi, ſequitur, quod materia ſecundùm ſe conſiderata ſit ens reale extra cauſas, prorſus tamen potentiale, & nihil actualitatis includens; Ex quo tandem inferunt nec etiam dici poſſe actum, quatenus non eſt ampliùs in potentia objectiva, quia non ſemper potentia objectiva per actum explenda eſt, ſed aliquando per actum, aliquando verò per realem potentiam, ſi res illa, quæ poſſibilis dicitur, fuerit ens, quod ſit realis potentia, ut in propoſito eſt materia prima.

Miramur ſanè, quare cum ab initio quæſtionis fateantur nobiſcum Patres iſti hanc eſſe quæſtionem de nomine, in progreſſu poſteà tam inſudent, ut demonſtrent materiam à Deo creatam, & in ſerie entium poſitam extra cauſas in nullo prorſus ſenſu ens in actu dici poſſe, ſed ſolùm ens potentiale, ſeu ens in potentia; ſed tum auctoritate, tum ratione oſtendimus entitatem realem eo ipſo, quod ex vi cauſarum poſita eſt in rerum natura, poſſe dici ens in actu, & entitatem actualem, nam utique res eadem conſiderari poteſt, ut poſſibilis in rerum natura, & ut reipſa extra cauſas poſita, & in hoc ſenſu multoties diviſit Ariſt. ens in actum, & potentiam, ut mox dicemus, & quamvis ſic dividendo ens non ſit partitio entis in diverſas res, ſeu entia, partitur tamen eadem res in diverſos ſtatus, vel ſub diverſo ſtatu conſideratur, ut Compl. ipſi fatentur ibi; hoc ſtante quærimus ab eis, quo nomine appelletur ſtatus rei, antequam producatur: inquiunt, & benè, dici ſtatum poſſibilitatis objectivæ: percontamur deindè, quo nomine ſit nuncupandus alter ſtatus, quando ponitur extra cauſas, planè dici nequit, niſi ſtatus actualitatis, & quidem ita loquuntur omnes, dicunt enim, quod dum ab agente res producitur, traducitur effectus de potentia ad actum, ergo etiam de materia ita loqui poſſumus, & debemus, & quamvis comparando eam ad formam dici debeat ens in potentia, tamen comparando eam ad ſtatum poſſibilitatis objectivæ, ſub qua erat, antequam in rerum natura poneretur, dici poteſt ens in actu: Accedit, falſum eſſe, quod potentiæ objectivæ ſuus non correſpondeat actus, qui dicatur entitativus, nam potentia ut potentia reſpicit actum ſui ſpecificativum, ergo cum triplex ſit potentia activa, paſſiva, & objectiva, nam hanc non negant Complut. licet dicant (& benè) non eſſe potentiam realem, & rigoroſam, ut aliæ duæ, triplex quoque erit actus ſingulis correſpondens, actus ſecundus, ſeu operatio correſpondens activæ, actus formalis correſpondens paſſivæ, ſeu ſubjectivæ, & actus entitativus correſpondens objectivæ; & falſum eſt hanc potentiam formaliter loquendo non expleri per actum: quamvis enim expleri poſſit materialiter per productionem entitatis potentialis, quatenus eſt alterius rei ſuſceptiva, tamen hæc ipſa entitas potentialis ad potentiam objectivam relata, ſub qua erat ante ſui productionem, dici debet entitas actu extra cauſas producta, & hoc ipſi

ipſi fatentur, dum ſæpius quæſt. illa repetunt, ut aliquid reipſa ſit entitas realis, ſufficere, quod reipſa non ſit purum nihil, quod idem eſt, ac ſi dicerent ſufficere, quod actu non ſit purum nihil, idem enim ſonat ly *reipſa*, ſed nolunt iſti patres uti ſuſpecto vocabulo.

Neque hìc loquendi modus eſt ab Ariſt. alienus, multis enim in locis locutus eſt de hac potentia objectiva, & actu entitativo ei oppoſito, & quidem inſignem, & conſpicuum de hac re locum affert Scot. 4. diſt.11. quæſt.3. D. ex 9. Metaph. tex.11. ubi ſic loquitur Ariſt. *eſt autem actus exiſtere rem, non ita, ſicut dicimus, potentia*, loquitur etiam de actu, & potentia in hoc ſenſu 9. Met. tex.7. ut notat Doct. 2. diſt.16. quæſt.un. A. & 4. diſt.11. quæſt.3. ſupra X. item 12. Metaph. text.26. ubi ait *idem quandoque actu, quandoque potentia eſt, ut vinum, caro, &c.* & 3. Metaph. 19. inquit *poſſibile eſt eſſe etiam, quod nondum eſt*, ſubdens dici actu, quando poſtea eſt, idem colligitur v. Metaph.17. immò potentiam objectivam præter activam, & paſſivam, & actum entitativum præter formalem docet eodem loc. Ab Adveſ. cit. 9. Metaph. text.1. dum inquit *potentia, & actus in plus eſt, quàm illa, quæ ſecundùm motum ſolum dicuntur*, & utitur tandem eodem loquendi modo 8. Phyſ.32. ubi ignem nondum genitum vocat in potentia, genitum verò ait eſſe in actu, & alibi ſæpè, ergo id quod erat ſub ſtatu poſſibilitatis, & poſtea eſt productum, dici poteſt ut ſic ens in actu, quatenus non eſt amplius ſolùm in potentia agentis; quare autem Ariſt. ſemper materiam appellaverit ens in potentia, declaratum eſt ſupra, & rurſus declarabitur infra.

13 Dicimus 2. licèt materia poſſit, & debeat dici ſubſtantia corporea per gradum corporeitatis ſibi eſſentialiter identificatum, abſolutè tamen nequit dici corpus, neque in ſenſu Philoponi per trinam dimenſionem ei eſſentialiter convenientem, neque in ſenſu Avicen. per formam corporeitatis coævam; nec demum in ſenſu Zabar. per gradum corporis ſimplicis directe poſitum in prædicamento ſubſtantiæ. Concluſio eſt communis contra præcit. Auctores, & probatur quoad omnes partes & in primis materiam poni debere corpoream per gradum corporeitatis eſſentialiter diſtinguentem ſubſtantiam materialem, & corpoream ab immateriali, & incorporea, eſt communis omnino ſenſus, ſiquidem materia non eſt incorporea, & ſpiritualis, ſed habet pluralitatem partium entitativarum, & integralium, ratione cujus dicitur ſubſtantia exigitiva quantitatis, in qua quidem exigentia, vel principio ejus radicali conſiſtit gradus corporeitatis eſſentialiter diſtinguens ſubſtantiam corpoream, ut comprehendit completas, & incompletas ab incorporea, & ſpirituali, tam completa, ut Angelus, quam incompleta, ut rationalis anima; quod ſi hujuſmodi gradum corporeitatis non haberet, rem materialem, & corpoream conſtituere non poſſet, ſicut anima rationalis non poteſt viventi eſſe corporeum tribuere, quia in ſe ſpiritualis eſt. Quod verò poni non poſſit corpus trinæ dimenſionis cum Philopono, probatur, tum quia corpus hujuſmodi eſt accidens, & in prædicamento quantitatis; tum quia in tantùm ab eo ponebatur trinè dimenſa, vel potius trina dimenſio, ut redderetur diviſibilis, & extenſa, ut ſit proportionatum ſubjectum formarum materialium, nam forma diviſibilis recipi nequit in ſubjecto indiviſibili, qualis foret materia ſine quantitate; vel igitur hæc trina dimenſio eſt forma eſſentialiter diſtincta à mteria prima; & in ipſa recepta, veluti in ſubjecto ad modum aliarum formarum, vel non; ſi primum ergo materia antecedenter ad illam trinam dimenſionem eſt extenſa, & corporea, quia accidens materiale ut eſt quantitas, in ſubjecto in extenſo recipi nequit; ſi ſecundum, ergo materia prima eſt eſſentialiter accidens, vel accidens eſt de eſſentia ſubſtantiæ, præſtat ergo dicere, quod ſit corporea per gradum corporeitatis jam explicatum, & non per trinam dimenſionem.

Deinde, quod nequeat dici corpus per formam corporeitatis coævam, probat pluribus Doct. 2. diſt.18. ſed quia inferius de hoc agemus ex profeſſo, pro nunc breviter ſic poteſt probari, quia vel hæc forma corporeitatis eſt de eſſentia materiæ, vel non, ſed potius reperitur in ea, ut in ſuo perpetuo ſubjecto; non primum, tum quia tunc materia non eſſet impotentia ad omnes prorſus formas, cum non ſit in potentia ad illam, quæ ponitur de ejus eſſentia, nihil enim eſt in potentia ad id, quod ponitur de illius eſſentia; tum quia materia prima eſset eſsentialiter actus formalis; tum quia Ariſtot. 1. Phyſ. 69. ponit eam in ſua eſsentia denudatam à quacunque forma naturali, ut materia artefactorum de nudata eſt à quacunque artificiali. Neque ſecundum, tum quia materia prima non poſset dici per eam corpus eſsentialiter compoſitum ex ſubjecto, & forma corporeitatis, nihil enim poteſt eſsentialiter conſtitui ex aliquo, quod non ſit de ejus eſsentia, ſed ad ſummum diceretur pars illius corporis, per talem formam conſtituti, tum quia nec adhuc denominativè redderetur primò corporea per talem formam, ſicut v. gr. redditur lapidea per formam lapidis, quia cum hæc forma corporeitatis ſit extenſa, & corporea, ſubjectum ejuſdem rationis extenſum ſcilicet, & corporeum præſupponere debet, in quo recipiatur.

Quod tandem dici nequeat corpus per gradum corporeitatis ſimplicis directè poſitum in prædicamento, & tantò minus generaliſſimum in prædicamento ſubſtantiæ, probatur: Tum quia tale corpus ſimplex directè poſitum in prædicamento eſt ſubſtantia completa, non verò materia; Tum quia, ſicut Angelus, non poteſt habere rationem ſubſtantiæ ad ulteriorem formam ſubſtantialem, quia eſt ſubſtantia completa, ita materia prima, ſi eſſet ſubſtantia ſimplex completa; Tum quia ſi eſset corpus de prædicamento ſubſtantiæ, & præſertim generaliſſimum, poſset prædicari de ſubſtantiis corporeis inferioribus in recto dicendo, homo eſt materia, ſicut dicitur corpus; Tum quia ſubſtantiæ incorporeæ finitæ ſunt directè in prædicamento, de quibus tamen corpus prædicari non poteſt. Tum tandem, quia ſecundum omnes materia ponitur in prædicamento reductivè tantum per modum partis compoſiti ſubſtantialis.

Solvuntur Objectiones.

14 IN oppoſitum contra primam concl. objicitur primò modus loquendi Ariſt. qui ubique agnovit materiam, velut ens in potentia, & idcircò 3. Phyſ. text.3. dividit ens in potentiam, & actum ſub primo membro materiam conſtituens, idem repetit 2. de Anim. 2. & 7. Metaph. 7. & 8. Metaph. 3. ubi etiam text.15. & 16. materiam non ſolum appellat potentiam; ſed per ſe potentiam, ideſt eſſentialiter potentiam, & nihil aliud. Hinc 1. Phyſ. 79. ait materiam non cognoſci, niſi per analogiam ad formam, quod falſum eſſet, ſi per ſe eſſet ens in actu, & 1. de Gen.23. inquit, quod ſi ſubjectum generationis eſſet in actu, generatio foret alteratio, quia quod advenit enti in actu, eſt accidens, quod etiam priùs dixerat 5. Phyſ. 7. & 8. ubi diſtinguens motum à mutatione penes ſubjectum ait, quod movetur eſſe, quod generatur non eſſe: & 1. Phyſ.69. ait materiam ſe habere in toto genere rerum naturalium, ſicut lignum in toto genere artificialium, ſed hoc eſt pura potentia in genere artificialium, ergo & materia in genere naturalium, qua de cauſa 7. Met.8. dicit Ariſt. materiam non eſſe quid, nec quale, nec quantum, quam paritatem ab Ariſt. aſſumptam de materia naturalium, & artificialium valdè exagerat Joan. de S. Thom. qu.3. art.2. Tandem confirmat idipſum ex ſolutione, quam adhibet Ariſt. ad difficultatem Antiquorum, qui dicebant materiam eſſe ens in actu, & non in potentia, quia ſi foret ens in potentia, eſſet nihil (nam apud ipſos quod erat aliquid, erat ens in actu) unde ſi res fierent ex materia ſic ſe habente, fierent ex nihilo, ſic arguebant Veteres apud Ariſt. 1. Phyſ.34. & 70. & 1. de Gen.12. At Ariſtot. huic occurrens difficultati 1. Phyſ. 66. & 78. & 1. de Gen.17. non reſpondet negando conſequentiam, quia materia eſt ens in potentia tantùm ſubjectiva, non objectiva, ut ſolent reſpondere Scotiſtæ, & ideò non eſt nihil; ſed negat conſequentiam, quia nunquam eſt corruptio ſine generatione, & ideò nunquam materia manet ita in potentia, quod non ſit ens actu per aliud, quia ſemper eſt ſubjecta alicui formæ, unde licèt generatio fiat per ſe ex ente in potentia, tamen per accidens fit ex ente in actu. Confirmat etiam hìc Auctor ſuum aſſertum ex ſolutione, quam affert Ariſt. ad aliam rationem Antiquorum, qua fulti negabant generationem ſubſtantialem, & dicebant non generari aliquid de novo ſubſtantialiter, ſed alterari tantum, & ratio eorum erat, quia non poterat fieri ens ſimpliciter, niſi ex non ente, ut conſtat ex 1. Phyſ. 71. & 78. ſolvit autem hoc Ariſt. quia ens ſimpliciter ideſt ſubſtantia fit per ſe ex ente in potentia, quod eſt materia, quæ per acci ens eſt in actu, quatenus erat ſub alia forma, quæ ipſa generatione corrumpitur, ſi autem ponatur materia ex ſe ens in actu per exiſtentiam, licèt in potentia ad formas, enervatur doctrina Ariſt. & ſumit robur ratio Antiquorum, quia ſi fit generatio per ſe ex ente in actu, dicerent Antiqui, quod forma adveniens tali rei non eſt ſubſtantialis, quia non dat primum, & integrum eſſe.

15 Ad has omnes auctoritates reſpondet Doct. loc. cit. materiam dicens in potentia, quia quanto aliquid habet minus de actu, tanto magis eſt in potentia, & quia materia etiam ſecundùm ſuum actum entitativum, ſeu ſecundùm quicquid eſt in rerum natura eſt receptiva omnium formarum, ideò definitur ab Ariſt. per eſſe in potentia, quia ut nuper dicebamus, eam ſemper conſideravit in ſecunda notione, ut ſubjectum formarum, & tranſmutationis, & hac ratione dixit eſſe cognoſcibilem per analogiam ad formam, quamvis alias ſit per ſe cognoſcibilis per propriam entitatem. Negat vero 1. de Gen.23. ſubjectum generationis eſſe ens in actu completo, & ſpecifico, ut faciebant Antiqui ponentes ſubjectum generationis corpus habens formam ſubſtantialem. Et in eodem ſenſu negat 5. Phyſ. ſubjectum motus eſſe, & dicit non eſſe, quatenus caret eſſe ſimpliciter, & perfecto, quod nata eſt tribuere forma ſubſtantialis, ut Doctor explicat etiam 4. diſt.11. quæſt.3. Dd. non autem negat eſſe in actu entitativo, & extra cauſas, alioquin ſubjectum generationis eſſet nihil; Paritas aſſumpta ab Ariſtot. 1. Phyſ. 69. de materia naturalium, & artificialium non valet in omnibus, alioquin probaret materiam naturalium eſſe nihil; poteſt utique aliquod receptivum eſſe pura potentia, & nihil omnino in actu in genere artificialium, quia reperitur aliud genus prius, in quo erit aliquid in actu, ſcilicet genus naturalium; at genus naturalium cùm ſit omnino primum, nihil receptivum in eo poni poteſt, quin etiam aliquo modo ponatur ens in actu in eodem genere; paritas ergo ſtat in hoc tantùm, quod ſicut lignum in genere artificialium eſt pura potentia excludens omnem formam artificialem, ita materia in genere naturalium eſt pura potentia excludens omnem formam naturalem; auctoritas verò vulgata ex 7. Met. ſeipſam declarat, ait enim Ariſt. materiam non eſſe quid, nec quale, nec quantum, nec quid eorum, quibus ens eſt determinatum, ideſt non eſt actus determinans, & complens, vel ſimilem actum habens. Ad duas confirm. ductas ex ſolutionibus, quas affert Ariſt. ad difficultates Antiquorum circa materiam primam, & generationem ſubſtan-

ſubſtantialem occurrimus diſp.5. de Gener. & Corrupt. quæſt.1. art.1.

16 Secundò arguunt Complut. cit. quia ens extrà cauſas dividitur ab Ariſt. 9. Met. 1. & alibi in potentiam, & actum, ergo per hoc præciſè, quod aliquid ſit pura potentia realis, etiamſi omnem prorſus actum excludat, poterit rationem entis realis habere, & per conſequens ex hoc, quod materia prima habeat veram, & realem eſſentiam, malè colligitur eam includere intrinſece aliquem actum, immò cum conſtituatur vera, & realis eſſentia per modum entis potentialis ab ente in actu condiſtincti, conſequenter nullum debet includere actum, membra enim bonæ diviſionis non debent coincidere, & hoc eſt unicum fundamentum Adverſariorum. Conf. quia hoc ipſo, quod aliquid ſecundum ſuam ultimam rationem eſt potentia reſpectu alterius, ut eſt materia reſpectu formæ, nequit in ea imbibi ratio actualitatis, nam ſicut ratio potentiæ, ut ſic, nequit imbibi in actu, quatenus actus, ita neque ratio actus in potentialitate, quatenus potentia eſt. Rurſus materia prima non habet propriam potentiam objectivam diſtinctam à potentia objectiva totius, ergo neque diſtinctum actum entitativum, conſeq. patet, quia actus iſte deſumitur ex ordine ad talem potentiam, probatur aſſumptum, materia enim non habet proprium fieri, ſed comproducitur ad productionem totius ex 8. Met. tex. 3. Et deniq; quando etiam materiæ propria reſponderet potentia objectiva, non proindè debet quoque ei reſpondere neceſſariò actus entitativus, quia potentia expletur per poſitionem entis poſſibilis extra cauſas, ergo cum in propoſito entitas materiæ ſit potentialis, non debet dici expleri per aliquem actum entitativum, ſed per potentiam veram, & realem.

Reſp. ad 1. quod ſi Ariſt. ibi dividit ens reale extra cauſas poſitum in actum, & potentiam, per actum intelligit actum ſubſiſtentem, vel informantem, & per potentiam intelligit ſubjectum potentiale, & capax actus informantis; & cum ens reale extra cauſas poſitum, ut ſic, dici poſſit ens in actu, quatenus reperitur in rerum natura, & non tantùm in virtute, & potentia agentis, actus in hoc ſenſu utrique membro illius diviſionis convenit, licèt actus in alio ſenſu nequaquam, & actum in eo ſenſu admitti debere, ut opponitur potentiæ objectivæ, jam probavimus, & cuicumque rei convenire hoc ipſo, quod eſt realis entitas in rerum natura. Ad 2. nos non concedimus potentiam eſſe differentiam eſſentialem materiæ, nam hæc eſt ultima materiæ realitas abſoluta, undè potentia pullulat, & hanc dicimus eſſe paſſionem realiter identificatam entitati actuali materiæ, ratione cujus identitatis verum eſt dicere, quod tota actualis entitas materiæ, & actus ipſe entitativus ejus habet rationem potentiæ ſubjectivæ reſpectu formarum, ſicut in ſententia Compl. actualitas ipſa formæ rationem habet potentię ſubjectivæ reſpectu actualitatis exiſtentiæ, & ſubſtantiæ, neque hinc ulla ſequitur implicantia, tum quia adhuc remanent impermixtæ ratio actus, & potentiæ formaliter loquendo, tum quia non conveniunt eidem reſpectu ejuſdem, nam entitas materiæ dicitur actualis collata cum potentia objectiva, in qua erat ante ſui creationem, dicitur verò potentialis in ordine ad formam. Ad 3. neg. aſſumptum, imò cum materia generari nequeat, ſicut compoſitum, & ſit terminus creationis ſaltem ſecundum ſuam eſſentiam realem, ut etiam Thomiſtæ concedunt, conſequenter diſtinctam habebit potentiam objectivam ab objectiva totius, atque ita etiam diſtinctum actum entitativum; cum autem ait Ariſtot. 8. Met. 3. & alibi ſolùm compoſitum fieri, & generari, partes verò potius confiteri, licèt ſpecialiter de forma loquatur, non de materia, quæ nullum accipit eſſe ei intrinſecum, & eſſentiale in productione compoſiti, loquitur de productione nata terminari ad rem in ſe exiſtentem, & ſubſiſtentem, nam abſolutè loquendo de productione, ut actio quædam eſt, qua res ſimpliciter accipit eſſe, & recedit à non eſſe, quomodocumque id fiat, ſanè cum forma ſit cauſa compoſiti, oportet ut prius habeat eſſe in rerum natura, quam compoſitum ipſum, & cum ſit per ſe terminus generationis, debet propria acquiſitione acquiri, & non tantùm per accidens ad productionem compoſiti, ut dictum eſt diſp. 2. q. 7. art. 2. alioquin non ſolùm materia, ut Adverſarii prætendunt, ſed nec etiam forma haberet propriam potentiam objectivam, ſed per potentiam objectivam totius diceretur poſſibilis. Ad 4. neg. ſequela, ad probationem patet ex dictis, quod licèt potentia objectiva materialiter expleri poſſit per productionem entitatis, quæ ſit potentia receptiva alterius, hæc tamen ipſa potentialis entitas in ordine ad potentiam objectivam, ſub qua erat ante ſui productionem, dici poteſt actus, vel ens in actu, quatenus non ampliùs eſt ſolùm in potentia cauſæ, ſed actu extra illam, quem actum vocant aliqui actum præſentialis exiſtentiæ, quo nimirum aliquid dicitur eſſe in actu, quando actualiter exiſtit in rerum natura.

17 Tertiò objiciunt, hanc noſtram ſententiam fundari in illa diſtinctione de potentia objectiva, & ſubjectiva, de actu formali, ac entitativo, cùm tamen Philoſophus agnoverit ſolùm diſtinctionem actus in primum, & ſecundum in 2. de Anima text. 6. & diſtinctionem potentiæ in activam, & paſſivam, Addit Zab. explicari non poſſe, quid ſit iſte actus entitativus materiæ, nam ſi eſt aliquid, utique erit ſubſtantia, hæc verò dividitur 2. de Anima in materiam, formam, & compoſitum, & cùm non poſſit eſſe forma, vel compoſitum, quia hunc poſſidet materia per ſeipſam ſecluſà forma, & compoſito, remanet, quod ſit materia materiæ.

Reſp. Doct. 4. diſt. 11. qu. 3. D. hanc diſtinctionem potentiæ, & actus expreſsè haberi à Philoſopho multis in locis diverſimodè loquente de actu, & potentia; nam 7. Met. 59. & 8. 15, dum ait, quod ex actu, & potentia ſit unum per ſe, non intelligitur de iſtis, ut oppoſita ſunt, quia ſic non ſtant ſimul, ſed intelligit de potentia ſubjectiva, & actu informante, quæ ſtant ſimul, & faciunt unum per ſe, & ſic intelligit ubicumque dividit ens in ens in potentia, & in actu, illud meteriæ tribuens, formæ iſtud, de actu autem, & potentia, prout oppoſita ſunt, & differentiæ entis loquitur 9. Met. text. 11. dum ait, *Eſt autem actus exiſtere rem, non ita ſicut dicimus potentia*, & poſt explanando iſtam diſtinctionem manifeſtat in multis oppoſitis, ut vigilans ad dormiens, & videns ad claudens oculum, & elaboratum ad illaboratum, *hujuſmodi*, inquit, *differentia alteri parti actus applicatus ſit, alteri verò poſſibile* ex quibus clariſſimè deducitur, præter actum primum, & ſecundum, agnoviſſe Philoſophum etiam actum entitativum, & preter potentiam activam, & paſſivam, etiam objectivam agnoviſſe. *Eſt autem actus rem exiſtere* en actus entitativus, *non ita ſicut dicimus potentia* en acceptio potentiæ huic actui oppoſitæ: imò Ariſt. ibi dicit, non dari tantùm potentiam activam, & paſſivam, ſed dari quoque alteram, quæ ex diviſione actus manifeſta fiet, dum ait *non ſolùm hoc dicimus poſſibile, quod natura aptum ſit aliud movere, aut moveri ab alio, ſed etiam aliter*. Videant modò Thomiſtæ, an hæc diſtinctio actus, & potentiæ in entitativum, & formalem, in objectivam, & ſubjectivam, ſit mera fictio Scoti; videant Ruvius, & alii, an exiſtentia poſſit dici actus. Hinc patet ad Zab. neſcientem, vel neſcire volentem quid ſit actus iſte entitativus; per hunc actum intelligitur id, per quod excluditur potentia objectiva, id, per quod res non ampliùs dicitur poſſibilis, ſed actu eſſe in rerum natura, intelligitur id demum, ut ajebat Gregorius cit. per quod verificatur propoſitio de præſenti, & de ineſſe, quod res eſt; id verò ſecundum nos eſt exiſtentia, quæ eſt veluti modus intrinſecus eſſentiæ, quo dicitur extra cauſas ſtare, hoc enim ſonat nomen exiſtere, & ita actus entitativus materiæ erit exiſtentia ipſa materiæ, nec propterea dicetur materia materiæ, ſed aliquid ipſius materiæ, ideſt modus intrinſecus materiæ; quia verò ſecundùm Thomiſtas exiſtentia diſtinguitur realiter ab eſſentia, ac entitate rei, etiam extra cauſas poſitæ, per actum entitativum, potentiam objectivam à re primo excludentem intelligere debent entitatem rei, ut actualiter poſitam extra cauſas, & cum hoc habeat materia antecedenter ad exiſtentiam ſecundum ipſos, fateri debent, actum entitativum obtinere, etiam ſi non exiſteret, niſi exiſtentia formæ, vel compoſiti, ſicut humanitatem aſſumptam in Chriſto utique fatentur propriam actualitatem habere, etiam ſi non habeat propriam exiſtentiam.

Quartò arguunt. Tum quia forma dat eſſe rei, ergo materia nihil habet entitatis ex ſe; nec valet diſtinguere de eſſe ſpecifico, & incompleto, quia ſicut ſe habet eſſe accidentale ad formam accidentalem, ita ſubſtantiale ad ſubſtantialem, ſed omne prorſus eſſe accidentale eſt à forma accidentali in genere cauſæ formalis, ergo, & eſſe quodcumque ſubſtantiale erit à ſubſtantiali. Tum 2. quia datur purus actus, nihil includens potentiæ paſſivæ, ideſt Deus, ergo dabitur in creaturis pura potentia, nihil omninò includens actus entitativi, & erit materia prima, ut à Deo remotiſſima. Tum 3. quia ſi materia includeret actum, tunc foret purus actus, quia eſt quid phyſicè ſimplex non reſolubile in alias partes, unde, vel eſt totaliter potentia, vel totaliter actus, non ſecundum, ergo primum. Tum 4. quia ſi includeret aliquem actum, eſſet principium alicujus operationis, quia hæc dimanat ab illo, quæ tamen nulla apparet in materia. Tum 5. quia tunc ex materia cum forma non fieret per ſe unum, quia ex duobus entibus in actu non fit per ſe unum 7. Met. 29. nam forma adveniens enti in actu, eſt accidentalis; Tum 6. quia, ut ajunt Conimbr. omnis actus vel eſt informans ut forma, vel per ſe exiſtens ut Angelus, & ſola forma inter entia incompleta nominatur actus, vel ens in actu. Tum tandem quia ſic ſe habet materia ad potentiam, ut forma ad actum, at forma eſt ſic actus, ut excludat omnem potentiam, nedum ſubjectivam ſed objectivam quoque, ergo materia eſt ita potentia, ut excludat omnem actum, nedum formalem, ſed etiam entitativum.

18 Reſpondetur, formam dare eſſe ſpecificum, & completum, non autem quodcumque eſſe entitativum; nec valet paritas de forma accidentali, & ſubſtantiali, quia eſſe accidentale convertitur cum forma accidentali, non ita eſſe ſubſtantiale cum ſubſtantiali, & quia præter formam datur materia, & compoſitum, quæ ſunt ſubſtantiæ 2. de Anima, & 8. Met. Ad 2. non valet aſſumpta propoſitio de Deo, & materia in omnibus; Deus enim dicitur actus purus per excluſionem cujuſcumque potentiæ, tam objectivæ, quàm ſubjectivæ, materia verò dicitur pura potentia per excluſionem actus formalis tantùm, non verò entitativi, quia tunc inter creaturas non computaretur. Ad 3. non ſequitur, aut eſſe purum actum, aut partim actum, partim potentiam, ſed tota eſt actus, & tota potentia ſimul, quatenus tota illius actualis entitas habet rationem potentiæ ſubjectivæ, nec propriè hæc duo compoſitionem faciunt, etiam metaphyſicam; tum quia actualitas entitativa, & potentia ſubjectiva identificantur inter ſe, ut modus intrinſecus, & paſſio ejuſdem rei; tum quia potentia ſubjectiva non eſt talis in ordine ad actum entitativum, ſed ſolùm formalem. Ad 4. non ſequitur, debere hunc actum eſſe principium operationis alicujus, quia id verum eſt tantùm de actu informante, & rem conſtituente in eſſe completo; actus enim entitativus materiæ, ut incompletus, ordinatur potiùs ad paſſionem, quàm ad actionem. Ad 5. non ſequitur, conſtitutum ex materia, & forma ferè unum per accidens, vel formam

mam ſubſtantialem fore accidentalem, quia Ariſt. dictum 7. Met. 29. intelligitur de duobus in actu completo, & totali. non incompleto, & partiali, alioquin id, quod non foret in actu entitativo, nihil eſſet nec unum quid, aut per ſe, aut per accidens conſtituere poſſet. Ad 6. diviſio actus à Conimbr. data non eſt ſufficiens; aut actus entis, quem materia includit, eſt per ſe exiſtens, incompletus tamen, forma verò ſolet dici actus, quia eſt ens actuale determinans certam ſpeciem entis completi, non materia, quæ potiùs eſt determinabilis per formam ſub hac vel illa ſpecie, & ideò meritò dicitur ens in potentia. Ad 7. neg. omnimoda paritas de materia in ordine ad potentiam, & forma in ordine ad actum, licèt enim teneat quoad potentiam ſubjectivam, & actum formalem, non tenet quoad potentiam objectivam, & actum entitativum; tam enim forma ſuum actum entitativum habet, excludens potentiam objectivam quàm materia.

19 Quintò arguitur, quod non ſit ſubſtantia: Tum quia potentiale non eſt aliquid actu illius generis, cujus eſt potentiale, nec formaliter, nec reductivè, ut patet de ſuperficie receptiva coloris, quæ non eſt aliquid actu in prædicamento qualitatis, ergo cum materia ſit receptiva ſubſtantiæ, non erit aliquid generis ſubſtantiæ. Tum quia, quod pertinet ad aliquod genus, neſſariò pertinet ad aliquam ſpeciem determinatam, & infimam illius generis, ut ait Doctor 2. diſt. 12. qu. 2. C. quod enim eſt animal, neceſſariò eſt animal hujus ſpeciei, vel illius, at materia ad nullam determinatam ſpeciem generis ſubſtantiæ ſpectat. Nec reſpondere juvat, majorem eſſe veram de his, quæ pertinent ad aliquod genus directè, valet enim etiam in his, quæ pertinent indirectè, ſic anima rationalis indirectè ſpectans ad genus ſubſtantiæ, reductivè tamen eſt indeterminata ſpecie ſubſtantiæ, ſcilicet humana. Reſpondet Doctor loc. cit. aſſumptum poſſe concedi de receptivis in poſterioribus generibus, non in omninò primo, quale eſt genus ſubſtantiæ, quia receptivum illorum poteſt eſſe in aliquo priori genere, non ſic receptivum ſubſtantiæ, cùm hoc ſit primum genus, & idcircò cùm hoc receptivum aliquid eſſe debeat, in hoc primo genere ſtatui debet, ſaltem reductivè. Nec propterea neceſſe eſt, quod reductivè ſit in determinata ſpecie ſubſtantiæ; propoſitio enim illa, quod determinat ſibi genus, determinat ſibi ſpeciem, valet in individuis, & entibus per ſe ſubſiſtentibus, ſi enim Petrus eſt animal neceſſariò eſt in ſpecie humana; valet etiam de partibus determinantibus, tam phyſicis, quàm metaphyſicis, non autem determinabilibus; quamvis enim rationalitas ſpeciem humanam neceſſariò ſibi determinet, non ſic animalitas, & idcircò non non valet paritas de anima, & materia, quia anima eſt pars determinans, & ſpecificè diſtinguens, non ſic materia.

20 Sexto demum arguitur, quod non ſit ſubſtantia realiter diſtincta à forma. Tum quia tunc actus, quem includit non ſolum entitativus eſſet, ſed ſpecificus, & formalis, quia diſtingueret. Tum quia in fundamento naturæ nihil eſt diſtinctum. 8. Met. Tum quia conſtat ex genere, & differentia, cum non ſit directè in genere, ſi autem à forma diſtingueretur, differentiam haberet. Tum tandem, quia quæ non diſtinguuntur conceptibiliter, nec etiam diſtinguuntur realiter, at materia non diſtinguitur conceptibiliter à forma, quia ſine forma cognoſci non poteſt, ergo neque realiter. Reſpondetur, in eſſe Phyſico materiam, & formam eſse ſe totis diſtincta, & primo diverſa, ut ait Doctor loc. cit. E. quatenus materia quidditativè nihil includit actualitatis formalis, nec forma aliquid potentialitatis ſubjectivæ, nec propterea ſequitur, actum ejus eſse formalem, quia nec conſtituit materiam ſub ſpecie completa ſubſtantiæ, nec ab alia ſpecie completa eam diſtinguit. Ad 2. in hoc ſenſu loquitur Philoſophus, dum ait, in fundamento naturæ, ideſt materia, nihil eſse diſtinctum, vult ſignificare, res materiales per muteriam non diſtingui, ſed per formam, non autem negare vult, quod materia per ſuam entitatem non diſtinguatur à forma, & à quocumque alio, quod non eſt ipſa. Ad 3. ut à forma diſtinguatur, non eſt neceſse, quod conſtet ex genere, & differentia, quia non diſtinguuntur, ut duæ ſpecies completæ, ſed ut partes illius potentialis, & actualis; poſsumus etiam concedere materiæ, & formæ genus, & differentiam, ſi tali modo conſtituatur prædicamentum ſubſtantiæ, ut apex illius, ſit ſubſtantia finita, ut comprehendit tam completas, quàm incompletas, quod nullum foret inconveniens, quia diſpoſitio illa prædicamentorum artificioſa eſt, ex natura rei, ut in Logica diximus loquendo de conſtitutione prædicamentorum. Ad 4. materia ſecundùm ſe, & in notione conſiderata, cognoſcibilis eſt ſine forma, & quamvis in 2. notionem, & ut relativum tranſcendens ſine forma concipi nequeat, non ſequitur inde, quod ab ea realiter adhuc non diſtinguatur, quia propoſitio illa, ſi valeret, tantum in abſolutis locum haberet, non in relativis, vel connotativis, & in his univerſim, quæ per additamentum definiuntur, qualis eſt materia in 2. notione ſpectata.

21 Contra 2. concluſionem obiicitur pro Philopono, quod materia antequamcumque formam ſubſtantialem habet plurespartes, ſecundùm quas ſubeſse poteſt formis incompoſſibilibus, & forma ſubſtantialis eſt indiviſibilis, & ratione materiæ, in qua recipitur, ſit diviſibilis, & extenſa; & eſt ſubjectum actionum agentis naturalis, quod non agit niſi in quantum, & conſtituit compoſitum corporeum; ergo materia ſecundùm ſuam naturalem conſtitutionem eſt trinè dimenſa, vel ipſa trina dimenſio. Reſpondetur, argumentum nedum non probare, materiam eſsentialiter includere trinam dimenſionem, ut ajebat Philoponus; ſed neque ſufficienter probare, quod ſit trinè dimenſa denominativè, veluti ſubjectum proximum, & immediatum quantitatis, nam pluralitas partium non infert extenſionem, vel corporeitatem de genere quantitatis, ſed ſolùm gradum corporeitatis diſtinguentem ens corporeum ab incorporeo, & ſpiritu, & exigentiam quantitatis, quæ ab illo gradu originatur, & talis corporeitas ſufficit ad omnia illa munera; licèt falſum ſit, formam materialem eſse indiviſibilem, eſt enim & ipſa diviſibilis in plures partes entitativas, alioquin veluti anima eſset tota in tota materia, & tota in qualibet parte; & talis corporeitas ſufficit ad ſubſtinendam actionem naturalis agentis, cui accedit, quod materia in nullo inſtanti reperitur ſine aliqua forma ſubſtantiali, & ideò ſemper habet requiſita ad hoc, ut poſſit excipere actionem agentis naturalis.

Secundò Objicies pro Avicenna, quod ſine forma corporeitatis ſibi coæva non poſſet materia appetere formas, quia contrarium non appetit contrarium, ſed ſimile, at materia, ut habet rationem potentiæ eſt contraria actui, ergo debet aſſimilari per formam: confert etiam hæc corporeitatis forma, veluti ſeminarium ad generationem aliarum formarum, quia non poteſt forma, quæ eſt actus, & perfectio, gigni ex nuda materia, rudi, & imperfecta.

22 Reſpondetur negando aſſumptum, quia, ut docet Scot. 2. d. 12. q. 1. infra C. & 4. d. 45. qu. 2. ſupra A. inter perfectivum, & perfectibile, recipiens, & receptum non requiritur ſimilitudo in natura, ſed proportio tantùm, quæ potiùs diſconvenientiam eorum poſtulat in natura, unde falſum eſt cum præciſione ſimile appetere ſimile, niſi ſimilitudo largè ſumatur, ut etiam propoſitionem ſignificat inter aliqua duo, nec materia in ratione potentiæ, & forma in ratione actus dicuntur propriè contraria, quia ſtant ſimul, ſed potiùs phyſicè primò diverſa, vel relativè oppoſita; nec confert illa corporeitatis forma ad generationem aliarum, cum ſola materia ſufficiat ad hoc; quamvis enim rudis ſit, & imperfecta, adeſt tamen efficiens cauſa, in cujus virtute continetur: unde forma ſuam perfectionem principaliter trahere dicatur, juxta illud Averr. 8. Met. 15. Angens largitur perfectionem.

Tertiò demum objicies cum Zab. quod omnis ratio generica ſumi debet ex aliqua parte ſpeciei, ut ſumitur animal ab anima, ſenſitivum à ſenſu; ſed ratio generica corporis non poteſt ſumi à forma, aliave parte, ſed tantùm à materia, ergo materia eſt corpus. Reſpondetur, majorem non eſſe veram univerſaliter; non enim oportet, ſemper genus ſumi ex determinata parte ſpeciei, à qua non ſumitur differentia, ut docuimus in Log. diſp. 5. qu. 3. art. 2. ex Scoto in 1. d. 3. q. 3. O. imò multoties ab eadem natura, & forma ſimplici ſecundùm diverſas realitates ſumitur ratio generis, & differentiæ, ut patet in accidentibus, minor etiam eſt falſa, tum quia forma materialis eſt ſubſtantia corporea veluti materia, & ideò etiam ab ea deſumi poſſet ratio corporis, ſicut una cum materia dat eſſe corporeum compoſito: tum quia in rebus compoſitis etiam ratio generis abſtrahitur à toto per modum totius, & non ab aliqua parte; & tandem nec rectè indè infertur, materiam eſſe corpus, quod ſit genus generaliſſimum, quia quando etiam à ſola materia ſumeretur ratio generica corporis, hic conceptus abſtractus, & ſe habens per modum totius, deberet poni genus, & non materia, quæ habet rationem partis, ſicut in exemplo ipſius Zab. animal ponitur genus, & non anima, à qua ſecundùm ipſum ſumitur ratio animalis: alias rationes ad id congerit Zab. loc. citat. quæ non probant, niſi gradum corporeitatis in materia eſſentialiter diſtinguentem res corporeas ab incorporeis, non verò gradum corporeitatis directè poſitum in prædicamento.

23 Ex his omnibus colligere poſſumus, quid ſit materia prima, & exploratam habere ejus quidditatem, & eſſentiam, quantum nobis licèt pro ſtatu iſto, & ipſam conſiderando in ſecunda notione, per ordinem ſcilicèt ad formam, & tranſmutationem, quarum eſt ſubjectum, & ad compoſitum, cujus eſt pars eſſentialis; non enim pro ſtatu iſto eſt à nobis alio modo cognoſcibilis, ut notat Doctor in 2. d. 12. q. 1. in fine: *Eſt igitur ſubſtantia quædam imperfecta, & incompleta, ſubiectum primum omnium formarum & tranſmutationum, & pars eſſentialis compoſiti ſubſtantialis per modum per ſe potentia*: dicitur *ſubſtantia imperfecta, & incompleta*, non tantùm ad differentiam corporis, & totius compoſiti, quia ſic etiam forma dicitur ſubſtantia imperfecta, & incompleta, ſed etiam ad differentiam formæ, à quà petit ſubſtantialiter perfici, & abſolutè, quia etiam in materia gradu ſuo poteſt dici perfecta, ſicut latro in genere ſuo dicitur bonus latro, quatenus in latrocinando eſt diligens, & cautus, quo pacto perfectum definitur ab Ariſt. 5. Met. 16. cui nihil deeſt in genere ſuo, at verè materia ita ſe habet, quia nihil ſibi deeſt eorum, quæ ad ejus eſſentiam, & integritatem ſpectant: dicitur *ſubjectum receptivum formæ, & tranſmutationis* ad differentiam formæ, quæ eſt actus, non ſubjectum, & terminus tranſmutationis, non ſubjectum; dicitur demum *pars eſſentialis compoſiti* ad differentiam partis integralis, ſine qua compoſiti eſſentia conſiſtere poteſt, ut homo ſine brachio, & *per modum per ſe potentia*, ad differentiam formæ, quæ eſt pars per modum per ſe actus. Hoc totum ſignificavit Philoſophus 1. Phyſ. 82. dum materiam definiens in ſecunda notione per ordinem ad formam, & tranſmutationem, ſic loquitur. *Materia eſt ſubjectum primum uniuſcujuſque, ex quo fit aliquid, cùm inſit non ſecundùm accidens, & ſi corrumpitur aliquid, in hoc abibit ultimum*. Dicitur *primum ſubjectum omnium formarum, & tranſmutationum* ad differentiam compoſiti, quod eſt ſubjectum omnium formarum accidentalium, ac etiam tranſmutationum, & quandoque etiam ſubſtantialium, ſi eſt compoſitum incompletum formæ

formæ nobiliori eſſentialiter ſubordinatum, ſed non primum; dicitur *ex quo ſit aliquid*, ut oſtendat eſſe principium in fieri, addit *cum inſit* ut inſinuet eſſe principium, nedum in fieri, ut eſt privatio, ſed etiam in facto eſſe, quia remanet in compoſito; ait *non ſecundùm accidens* ad differentiam ſubjecti accidentis, ex quo non fit unum per ſe, ſed per accidens; concludit denique, *& ſi corrumpitur aliquid, in hoc abibit ultimum*, cùm ad differentiam formæ, quæ in corruptione deſinit; tum ut oſtendat, eſſe ſubjectum non tantùm in generatione, ſed etiam in corruptione: tum denique, ut ſignificet, quod licèt in aliquibus corruptionibus non immediatè fiat reſolutio uſque ad materiam primam, ut in viventium interitu, denique tamen, quod remanet, poſtmodum reſolvitur in eam, ut in ſubjectum ultimum.

ARTICULUS III.

De quidditate, & eſſentia Formæ.

24 Cum ex dictis in prmo articulo hujus quæſtionis habeamus, formam ſubſtantialem eſſe id, quo unaquæque ſubſtantia compoſita in ſuo eſſe conſtituitur, ut eſſentialiter differat ab omni alia re, planè formam ſubſtantialem optimè definiemus, ſi cum Ariſt. dicamus 2. Phyſ. 28. *Forma eſt, quod quid erat eſſe rei*, ideſt forma eſt id, quo res ex ipſa conſtituta intelligitur eſſe in certa, ac determinata ſpecie rerum, nam per formam res ſunt *quid, & hoc aliquid*; ideſt ſubſtantia perfecta, & completa ex ſecundo de Anima tex. 2. quare forma rectè dicitur quodquid erat eſſe rei, ideſt quę dat rei eſſentiam, & quidditatem, ſaltem principaliori quodam, & eminentiori modo quàm faciat materia, ut Scotus explicat in 3. d. 22. qu. un. ponitur autem in tempore præterito verbum, quo exprimitur forma eſſe ratio quidditatis, ut intelligatur, formam pertinere ad conceptum eſſentialem rei, qui abſtrahit ab ejus exiſtentia, & eſt, antequam res exiſtat extra cauſas, ut Doctor docet 1. d. 36. q. un.

Ut autem prædicta definitio ſubſtantialis formę melius percipiatur, notanda eſt differentia, quam ponit Doctor in 4. d. 11. qu. 3. Y, inter formam ſubſtantialem, & accidentalem: ubi poſtquam ens diviſit in prius, & poſterius naturaliter, vel primum, & ſecundùm, illudque dixit eſſe ſubſtantiam, hoc verò accidens, inde colligit, formam, quæ eſt actus, & perfectio, dividendam eſſe in actum primarium, & ſecundarium; cùm igitur materia, velut primum omnino ſubjectum omnium formarum omnes reſpiciat aliquo modo in ratione ſubjecti, tam ſubſtantiales, quam accidentales hoc intereſt, quòd formas prioris ordinis reſpicit, ut actus primarios, ac proindè eſſentiales, ac dantes eſſe ſimpliciter, formas verò poſterioris ordinis, ut actus ſecundarios, ac proindè accidentales, & dantes eſſe ſecundùm quid; quæ enim rei adveniunt in eſſe ſecundario, accidentia dici conſuevere; unde ratio præciſa, cur forma ſubſtantialis eſt ſubſtantia, unum per ſe conſtituit cum materia, & differt ab accidentali, eſt, quia ipſa eſt actus primarius materiæ, accidens verò ſecundarius; & modum hunc declarandi naturam formæ ſubſtantialis amplexus eſt Averſa, poſtquam multos alios rejecit q. 20. ſec. 5. quod etiam ibi declarat aptiſſimo exemplo ex compoſitione metaphyſica deducto, in qua pariter præter genus, quod ſe habet, ut materia, & potentiale quoddam, invenitur actus quidam, primariò illi conjungitur, conſtituitque cum eo unum per ſe, & dicitur differentia; inveniuntur etiam quidam alii actus ſecundariò advenientes, ut ſunt paſſiones: ſola tamen ratio, quam genus primariò reſpicit, & ad quam paſſiones conſequuntur, eſſentialis differentia cenſetur; ſic ſe habet forma ſubſtantialis in compoſitione phyſica; quare autem forma ſubſtantialis ſit actus primarius materiæ, ac proindè eam ſubſtantialiter perficiens, & dans eſſe ſimpliciter rei, quam conſtituit, & faciens per ſe unum cum ea; accidens verò ſit actus ſecundarius ejuſdem, ac proindè dans eſſe tantùm ſecundùm quid, unumq; per accidens natum conſtituere, inquit Doctor, à priori aliam rationem aſſignari non poſſe, niſi quia hoc eſt hoc, & illud eſt illud. Ex hac doctrina, & differentia poſita à Doctore inter formam ſubſtantialem, & accidentalem, ſubſtantialis forma ſic definiri poteſt, *Forma eſt actus primarius materiæ, unum per ſe cum ea conſtituere natus*; per hoc, quòd eſt actus diſtinguitur à materia, quæ eſt potentia, per hoc, quòd eſt primarius, diſtinguitur ab accidentali forma, quæ eſt actus ſecundarius, per hoc, quòd unum per ſe cum ea conſtituit, diſtinguitur adhuc magis a forma accidentali, quæ cùm ſubjecto conſtituit unum per accidens.

25 Sed in oppoſitum objicies. Primò, quia dantur aliquæ formæ ſubſtantiales, quæ eſſentialiter ordinantur ad alias, ac proindè eſſe perfectum, & completum non tribuunt, ſed incompletum potius, & quaſi genericum, ſic ſe habet forma mixti in viventibus in ordine ad animam, vegetativa in ordine ad ſenſitivam, & ſenſitiva in ordine ad intellectivam in opinione ponente tres animas in homine, ergo malè explicata eſt ratio formæ ſubſtantialis, quod det eſſe completum, & ſpecificum.

Reſpondetur negando eſſe de ratione formę ſubſtantialis in communi, ut ab accidentali diſtinguitur, quod conſtituat ſemper rem in eſſe perfecto, & ultimo, ſed de ratione illius eſt, quòd det conſtituto eſſe ſimpliciter, ut eſſe ſimpliciter contradiſtinguitur ab eſſe ſecundùm quid, quod a forma accidentali tribuitur; talis enim eſt differentia, quam Doct. poſuit l. cit. inter formam ſubſtantialem, & accidentalem; quando verò dicitur forma, quod quid eſt rei, & rem conſtituere, & ab alia ſpecificè diſtinguere; vel hoc intelligi debet de forma ultima, quæ ſola abſolutè eſt forma, & forma nuncupatur formæ enim intermediæ, & ſubordinatæ, quales ſunt in argumento tactæ, dicuntur potius materiæ, ut Ariſt. docuit 4. Meteor. in fine, ubi ait, quòd poſtrema forma, eſt abſolutè ratio, & actus, intermediæ verò, ut materia, & alterius gratia; vel intelligi non debet in toto rigore, & abſolutè, ſed comparativè, & in ordine ad materiam, quam informant, nam facta tali comparatione, etiam formæ intermediæ dant eſſe ſpecificum, & magis determinatum, quam tribuat materia ab ipſis informata, penitus communis, & indeterminata, & ſuo modo materiam perficiunt, & determinant, vide infra diſp. 5. n. 61.

26 Secundò Si differentia [illegible] inter formam ſubſtantialem, & accidentalem à Scoto poſita valet, nimirum, quod illa ſit actus primarius, hæc ſecundarius materiæ primæ, ſequitur, aliquam formam ſubſtantialem eſſe accidentalem, & aliquam accidentalem eſſe ſubſtantialem; ſi enim quantitas v. g. immediatè recipitur in materia, & poſtmodum forma ſubſtantialis, tunc quantitas haberet rationem formæ ſubſtantialis, quia eſt actus primarius materię, & anima, quia non primò advenit materiæ, ſed poſt formam mixtionis, eſſet forma accidentalis, quia eſt actus ſecundarius.

Reſpondet Doctor loc. cit. ſub lit. Y. & ſub lit. D. quòd non diſcernimus formam ſubſtantialem ab accidentali per hoc, quod ſubſtantialis eſt actus primarius, & dat eſſe primum materiæ, & compoſito, quod conſtituit; accidentalis verò eſt actus ſecundarius, & dat eſſe ſecundum, non debet accipi prius, & poſterius, ut præciſè dicit ordinem introductionis formarum in materia, ſed ut ſignificat primum naturaliter, & ſecundum naturaliter; illud enim eſt eſſe ſimpliciter, hoc verò ſecundùm quid, quia eſſe ſimpliciter pręcedit naturaliter eſſe ſecundùm quid; quamvis igitur quantitas primò adveniens materiæ dat primum eſſe formale in primo ſenſu, non tamen in ſecundo, & quia cuicumque, & quandocumque adveniat, ſemper tribuit eſſe ſecundum quid, & è contra, quamvis forma ſubſtantialis adveniret materiæ ſecundo, & tertiò, ſemper daret eſſe primum in hoc ſecundo ſenſu, eſſe nimirum ſimpliciter.

Tertiò, etiam materia dat eſſe determinatum compoſito, ergo non tantùm forma. Probatur aſſumptum, quia cum materia ſit ex ſe exiſtens, eſt individua, atq; ideò habet determinatam ſpeciem in genere ſubſtantiæ; Nec valet dicere; materiam eſſe ſpeciem incompletam, nam etiam forma eſt incompleta, poteſt ergo dici utraque compleri per alteram ad componendum totum. Reſpondetur negando aſſumptum in ſenſu, quo aſſumitur, nam licèt materia ſit ſubſtantia individua, & ſpecies incompleta, ſicuti forma quoque, habent tamen diverſum eſſe, quia materia nullam habet in ſe ſpeciem predicamentalem, nec illam dare poteſt, & ratio hujus eſt, quia determinata illa eſſentia, quam habet, cuicumque ſpeciei prædicamentali communis eſt, cùm omnium ſpecierum compoſitionem ingrediatur, qua ratione appellari ſolet genus phyſicum ſumpta ſimilitudine ex genere metaphyſico, at verò forma non ſolùm hanc determinationem habet, ſed eſt determinata etiam quoad ſpeciem prædicamentalem, quia nulla forma poteſt duas ſpecies conſtituere.

Quęrunt hìc Recentiores nonnulli, pręſertim Arriag. diſp. 1. Phyſ. ſect. 3. quare potius materia prima ſit potentia paſſiva, ſive ſubjectū formæ, quam è contrario; & hoc proponit, tamquam difficilium quæſitum, & poſtquam plures in hoc rejecit dicendi modos, reſpondet tandem ipſe n. 23. materiam eſſe potius ſubjectum, quàm formã, quia ita inter ſe uniuntur, ut illa antecedat, hæc ei ſuperveniat. Hęc tamen ſolutio etiam in ejus principiis ſubſiſtere nequit: inferius enim diſp. 5. n. 37. negat ex eo bene deduci quantitatem eſſe aliorum accidentium ſubjectum, quia illa præcedit, nam etiam primus gradus intentionis (inquit ipſe) præcedit ſecundùm, & tamen illum non recipit; item primæ qualitates præcedunt ſecundas, quas non recipiunt. Vera igitur, ac germana ratio, cur materia ſit ſubjectum formæ, non è contra, eſt, quam docet Ariſt. 1. Phyſ. quia nimirum forma accedit, & recedit, & materia ſemper permanet ſub utroque termino mutationis, quæ eſt vera methodus inveſtigandi ſubjectum formarum, vide infra diſp. 3. n. 37.

QUÆSTIO II.

Num tam materia, quàm forma per ſe habeant propriam exiſtentiam, & ſubſiſtentiam partialem.

27 Quia Thomiſtę melioris notę conveniunt cum Scotiſtis in ſignificato actus entitativi, per quem aliud non intelligunt, quam ipſam rei exiſtentiam, quam & ſupponunt ab eſſentia realiter diſtinctam, ſicut materiæ denegant proprium actum entitativum, ita etiam exiſtentiam, imò intantùm negant, materiam actum entitativum habere, quatenus aſſerunt, non habere propriam exiſtentiam, ſed exiſtere per ſolam exiſtentiam formæ in genere cauſæ formalis, eo modo, quo dicimus, ſubjectum extendi per extenſionem quantitatis in ipſo receptæ in genere cauſæ formalis; vel ſi habet diſtinctam exiſtentiam ab exiſtentia formę, aſſerunt, hanc adhuc dependere ab ipſamet exiſtentia formę, tamquam effectum formalem illius; addunt tamen, hanc dependentiam materiæ a forma in exiſtendo non eſſe ab una forma determinatè, ſed ab aliqua vagè, ſicut quantitas in eſſe figurato dependet non ab hac, vel illa figura determinatè, ſed ab aliqua vagè, nam ſine omni figura numquam eſſe poteſt; ita Thomiſtæ omnes citati quæſt. præcedenti. Scotiſtæ omnes è contra ibidem citati conſtanter aſſerunt, quod ſicut materia ſecundùm, & independenter à forma,

dependentia vera, & propria, quam vocant à priori, habet propriam entitatem eſſentiæ in rerum natura, diſtinctam ab entitate formæ realiter, ita habet propriam entitatem exiſtentiæ independenter à forma, quę ſententia unanimi conſenſu à Recentiorum torrente recipitur, Suar. diſp. 13. Met. ſect. 4. Hurt. diſp. 2. Phyſ. ſect. 6. Averſ. q. 20. ſect. 8. Arriag. diſp. 2. Phyſ. ſect. 5. Amic. tract. 5. q. 4. dub. 2 qui alios citant innumeros Auctores, & eſt etiam communis in ſchola Nominalium. Formæ verò propriam quoque exiſtentiam partialem negare viſi ſunt, tam Antiquiores illi Scholaſtici, qui eam non ponebant diſtinctam entitatem ab entitate materiæ, ſed ſolùm ejus terminationem, quos citat Canon. 1. Phyſ. quæſt. 9. quam Recentiores illi, qui ajunt, non tantùm materiam, ſed etiam formam exiſtere, & ſubſiſtere ad ſolam exiſtentiam, & ſubſiſtentiam compoſiti.

De ſubſiſtentia etiam utriuſque, quamvis apud Veteres Scholaſticos quæſtio non reperitur in terminis agitata; inter Recentiores tamen maxima extorta eſt contentio, quandoquidem Vaſq. 3. p. diſp. 32. c. 4. mordicus tenet, nec materiam, nec formam propriam habere ſubſiſtentiam, cùm hæc ſit ſola totius, & compoſiti, cujus eſt ſubſiſtere, imò ait, repugnare in terminis, appellare ſubſiſtentiam partialem, & communicabilem, cum in ſuo conceptu includat totalitatem, & incommunicabilitatem, quę ſententia videtur fuiſſe D. Thomæ p. p. q. 90. art. 2. & q. 45. art. 4. ubi ait, compoſito, & naturę completæ ſubſiſtentiam convenire, & hunc dicendi modum ſequitur ex noſtris P. Sghemma 1. Phyſ. digreſſ. 5. q. 3. concluſ. 2. Alii Thomiſtæ, & formæ concedunt propriam exiſtentiam, ita & peculiarem ſubſiſtentiam partialem, at pariter negant materiæ, cui ſolùm communicari affirmant ab ipſa forma, ut dicebant dę exiſtentia. Alii è contra ſolùm materiam aſſerunt habere propriam ſubſiſtentiam in compoſito, & formam, præſertim corruptibilitatem, minimè, quia ineſt materiæ ipſi, veluti ſubjecto, quod eſt omninò contra rationem ſubſiſtentiæ. Ita Suarez diſput. 43. Met. ſect. 5. num. 14. Fonſeca 5. Met. c. 8. qu. 5. Ruvius tract. de materia qu. 4. & tract. de forma qu. 4. Alii denum affirmant, tam materiam, quàm formam per ſe habere ſuas proprias ſubſiſtentias partiales, ex quibus reſultat ſubſiſtentia totalis, & completa compoſiti, ita Hurtad. diſp. 2. Phyſ. ſect. 7. Averſ. qu. 20. ſect. 9. Amic. tract. 5. qu. 5. & alii quamplures.

ARTICULUS I.

Oſtenditur, tam materiam, quàm formam propriam exiſtentiam partialem poſſidere.

28 Dicimus, tam materiam, quàm formam ſuas exiſtentias partiales, & incompletas habere, ex quibus adæquata, & incompleta compoſiti coaleſcit. Eſt Scoti 2. d. 12. qu. 1. & 2. & quidem de forma nulla eſt nobis cum Thomiſtis controverſia, & probari poſſet aſſertio noſtra de utraque ſimul ex principio metaphyſico in Schola Scotiſtarum frequentiſſimo, & à Recentioribus paſſim recepto contra Thomiſtas, quòd exiſtentia non diſtinguitur realiter ab eſſentia, nec eſt alia entitas illi ſuperaddita, ſed ipſamet eſſentia poſita in actu extra cauſas; hinc enim ſtatim deducitur, quod cum materia, & forma habeant entitatem eſſentiæ realiter diſtinctam, habebunt etiam exiſtentiam aliam, & aliam realiter, ſed quia hoc principium fusè probandum eſt in Metaphyſica, nunc aſſertionem poſitam de materia, de qua eſt controverſia, mediis Phyſicis probare intendimus, ne videamur ſententiam pro nobis arripere ante litis deciſionem.

Primo itaque probatur à Scot. loc. cit. ex Phyſicis muneribus, quę materia exercet, ad quę prorſus inepta foret, & inhabilis ſine exiſtentia; eſt enim ſubjectum mutationis, eſt receptaculum formarum, eſt cauſa materialis earum, eſt pars altera compoſiti ſubſtantialis, ergo habet propriam exiſtentiam diſtinctam ab exiſtentia formæ, & independenter ab ea, dependentia propria, & à priori, antecedens patet, & conſequentia probatur, quia nec mutatio fit, niſi in ſubjecto exiſtente in rerum natura, & ſub utroque termino manente, nec forma in ſubjecto recipitur, & ſuſtentatur, niſi priùs natura exiſtente; nec compoſitum conſtituitur, niſi ex partibus prius natura exiſtentibus, prius autem non accipit exiſtentiam ſuam a poſteriori; & prorſus incapibile eſt ſubjectum actuale formæ ab eadem forma, quam ſuſtentat, exiſtentiam accipere; prorſus intelligibile eſt, materiam phyſicam exercere cauſalitatem erga formam, & non præintelligi exiſtentem, quia exiſtentia eſt ratio, vel ſaltem conditio neceſſario prærequiſita ad exercitium phyſicæ cauſalitatis, ut omnes fatentur.

Reſpondent Thomiſtæ, materiam præexiſtere ante productionem formæ, quæ producitur, quia exiſtit exiſtentia alterius formæ, quam amittit, & ſecundùm illam priorem exiſtentiam concurrere ad productionem novæ formæ.

Sed contra. Cauſa in actu, & effectus in actu ſunt ſimul tempore cum effectu cauſato; ſed quando primo fit nova forma, non amplius exiſtit prior in materia, tunc enim primò fit nova forma, quando primò non eſt forma præcedens; ergo materia non poteſt cauſare exiſtentiam novæ formæ per exiſtentiam prioris, alioquin quod non eſt actu, cauſaret ens in actu. Et ſi crearetur à Deo materia ſimul tempore cum forma, productio formæ à Deo non eſſet creatio, ſed eductio, quia fieret forma in materia, & dependenter ab ea, undè & materia phyſicè concurreret ad illius formę exiſtentiam, nec in tali caſu dici poſſet concurrere per exiſtentiam formæ præcedentis, quia in tali caſu ſupponitur, materiam nullam præhabuiſſe formam, ſed hanc eſſe omninò primam, quæ ſibi datur à Deo.

Reſpondet, in inſtanti generationis exiſtere per exiſtentiam formæ ſubſequentis. Contra. Forma ſuccedens non poteſt tribuere exiſtentiam materiæ prius natura, quam informet, cùm informatio ſit medium, quo communicatur exiſtentia, at informatio præexigit ſubjectum exiſtens, quia eſt unio quædam actualis formæ ad ſubjectum, & unio præſupponit extrema exiſtentia. Reſpondent, materiam priùs natura exiſtere in genere cauſæ materialis, formam verò in genere cauſæ formalis. Contra. In nullo genere cauſæ poteſt effectus ſecundùm eſſe reale cauſam ſuam præcedere, & repugnat dicere, materiam priùs exiſtere in genere cauſæ materialis, formam in genere cauſæ formalis, nam exiſtentia, quam ſibi priorem vindicat materiam in genere cauſæ materialis, vel ei per ſe ipſam competit independenter à forma in quocunque genere, vel non; ſi primum, habemus intentum; ſi ſecundum, ergo exigentia effectus erit in cauſa ratio cauſandi ipſum, vel conditio prærequiſita in cauſa ad actualem ejus cauſationem, & eadem exiſtentia formæ à ſe ipſa dependebit, & ipſa ſeipſam in materia præcedet, & in ſeipſa recipietur, quæ implicant, quod egregiè etiam tetigit Pater Lichetus in 2. d. 12. qu. 2. ſolvendo argumenta Cajetani.

Reſp. Complut. quæſt. 5. quod quamvis cauſalitas efficientis præſupponat neceſſariò exiſtentiam in cauſa, quia actiones ſunt exiſtentium, & ſubſiſtentium, tamen cauſalitas materialis, & formalis hoc non exigit, ſed ſatis eſt, ſi pro illo priori talis cauſa ſit extra nihil eſſentiæ, & in eodem inſtanti temporis una cum compoſito, & per illius exiſtentiam exiſtat, cujus ratio eſt, quia genus cauſæ materialis præſertim eſt genus potentialitatis, & ideò nequit exerceri per exiſtentiam, quæ eſt ultima rei actualitas. Contra urgetur, tum quia non minus indiget exiſtentia materia ad ſuam cauſalitatem exercendam, quam efficiens, cum ſuſtentare debeat & actionem agentis, & formam, tum quia in illo priori, in quo materia ſecundùm ſuum eſſe eſſentiæ realis cauſat formam, & compoſitum, intelligitur eſſe extra cauſam efficientem quantum ad illud eſſe, ergo intelligitur exiſtens, nam per eſſe exiſtentiæ nos aliud non intelligimus, quam eſſe eſſentiæ extra cauſas poſitum, & prorſus negamus aliud quidpiam ad rationem exiſtendi neceſſarium eſſe. Et cum ajunt genus cauſæ materialis eſſe potentiale, ac proindè exerceri non poſſe per exiſtentiam, quæ eſt ultima actualitas rei; hoc parum juvat, tum quia illud dictum intelligitur de exiſtentia ultima, & completa, quæ eſt modus eſſentiæ totalis, tum quia ipſamet actualis exiſtentia materię, licèt habeat rationẽ actus reſpectu eſſentiæ ejuſdem, tamen reſpectu formæ habet rationem potentiæ ſubjectivæ; tum tandem quia ſubjectum erga formas accidentales ex ipſo eductas utique genus cauſæ materialis exercet, & adhuc ad talis cauſalitatis exercitium, quamvis ſit potentialis, exiſtentiam prærequirit. Reſp. ad hoc Jo: de S. Thom. quæſt. 3. Phyſ. art. 2. neg. paritatem, quia ſubjectum erga accidentia non eſt ſolùm cauſa materialis recipiens, ſicut eſt materia reſpectu formæ, ſed etiam ſuſtentans, & illi eſſe communicans in ſuo generę, unde cum illa receptio non ſit purè potentialis, ſed ſuſtentativa in eſſe, ſupponit in cauſa materiali exiſtentiam; Contra, quia forma ſubſtantialis materialis non minus a materia dependet in ſuo eſſe, fieri, & conſervari, quam accidentalis à ſubjecto, & materia nedum eam recipere dicitur, ſed etiam ſuſtentare, & vere cauſare in genere materialis cauſæ, ut infrà patebit in hac diſp. quæſt. 5. art. 4. & quæſt. 7. art. 2. & diſp. 5. quæſt. 4. art. 1. neque differentia formæ ſubſtantialis ab accidentali conſiſtit in dependentia, vel independentia à ſubjecto, ſed in eo, quod conſtituat totum per ſe, vel per accidens.

29 Secundò probatur ex alio munere phyſico ipſius, quod eſt manere ſub utroque termino mutationis, quia de cauſa ponitur à Philoſophis ingenerabilis, & incorruptibilis, at ſi propriam exiſtentiam non habet, ſed exiſtit exiſtentia formæ, jam non erit ingenerabilis, & incorruptibilis; non eadem numero permanebit ſub utroque mutationis termino, ſed cum veteri forma veterem, amittet exiſtentiam, & cum nova novam acquiret, ex quo rurſus ſequitur; quod agens naturale eam crearet, & annihilaret in qualibet mutatione.

Reſpondent Thomiſtæ, materiam ſemper eandem numero eſſentiam retinere, & hac ratione eandem permanere ſub utroque termino mutationis, & hac ratione non deſinere, vel incipere in mutatione, & ideò neque creari, aut annihilari ab agente naturali, quia creatio dicit incœptionem totius eſſe, & annihilatio deſitionem pariter totius eſſe rei, tam eſſentiæ, quam exiſtentiæ. Addunt alii, poſſe etiam dici permanere ſub utroque termino mutationis, etiam quoad eſſe exiſtentiæ, quia exiſtentia ejus abſque ulla interruptione conſervatur per ſubſequentes formas eo modo, quo idem lumen productum ab uno agente luminoſo conſervatur ſucceſſivè ab alio, & alio, ſimili agente abſque interruptione; & hac de cauſa inquiunt, non generari, vel corrumpi quoad exiſtentiam, nec creari, aut annihilari, quia creari eſt tranſire ex nihilo ad exiſtentiam, materia autem cùm ſupponatur exiſtens per exiſtentiam formæ prioris, non tranſit ex nihilo ad exiſtentiam, ſed ex una exiſtentia ad aliam; & eadem ratione non annihilatur, quia non deſinit in nihilum, ita Complut. quęſt. 5. cit.

Sed contra, quia ſaltem regulariter non amittitur exiſtentia ſine eſſentia, nec acquiritur; & res quæcunque ideò de novo genita dicitur, quia acquirit eſſentiam cum exiſtentia, & dicitur corrupta,

rupta, quia eſſentiam cum exiſtentia amiſit, ergo ſi materia in generatione vel corruptione compoſiti amittit,& acquirit exiſtentiam aliam, & aliam, amittit conſequenter, & acquirit aliam eſſentiam, ſic enim generaliter fit rerum naturalium generatio, & corruptio; Accedit, quòd dicere, materiam ita ſecundùm eſſentiam permanere ſub utroque termino, idem eſt, ac aſſerere, quod permaneat ſecundum exiſtentiam, nam utique materia in tali ſtatu non eſt nihil, ſed aliquid in rerum natura extra ſuas cauſas poſitum, ergo in tali ſtatu cenſetur exiſtens independenter à forma, quia talem permanentiam ſub utroque termino habet ex ſua natura, & non à forma, probatur conſequentia, quia eſſentia rei in tali ſtatu dicitur exiſtens, quoniam quælibet eſſentia, dum actu eſt, nonniſi per talem ſuam exiſtentiam eſſe poteſt; ideſt nonniſi per tale ſuum eſſe actuale, nec aſſignari poteſt, quid exiſtentia addat ſupra eſſentiam, niſi hanc ejus actualitatem in rerum natura extra nihil. Unde ſi exiſtentia ponit formaliter rem extra nihil, & in rerum natura, utique pereunte illa, redibit res in nihilum, ergo ſi amittit, & acquirit exiſtentiam cum forma, jam incipit, & deſinit cum ea, tam ſecundùm eſſentiam, quam exiſtentiam.

30 Sed, & adhuc magis repugnat dicere, quod eadem permaneat ſecundùm exiſtentiam ſub utroque termino ex continuo formarum ſucceſſu; quomodo enim eandem numero exiſtentiam retinebit, ſi variatur forma, cujus erat effectus? certè ſi eſt alia, & alia forma in materia, erit etiam alia, & alia exiſtentia de novo; neque exemplum illud luminis eſt ad propoſitum, ut hìc adnotavit Averſa; quia lumen procedit à corpore luminoſo in genere cauſæ efficientis, & quia effectus in hoc genere habet eſſe realiter, ac entitativè diſtinctum à cauſa efficiente, contingere poteſt, ut idem effectus conſervetur à conſimili cauſa; at effectus cauſæ formalis non eſt, niſi ipſamet forma communicata ſubjecto, quare ſi forma deſtruitur, & à ſubjecto tollitur, idem numero effectus per novam ſuccedentem conſervari non poteſt. Neque eo, quia habuit exiſtentiam ſub priori forma, per hoc tollitur, quod non creetur, cùm poſteà ſub forma ſuccedente novam acquirit exiſtentiam; ſicut enim ſi Deus creato aliquo homine, in aliquo inſtanti eum annihilaret, & immediatè poſt eum reproduceret, talis nova productio adhuc eſſet vera creatio, quia parum ad hoc refert; quod prius habuerit eſſe, vel non habuerit; ita in propoſito, ſi materia amittit exiſtentiam priorem, & immediatè poſt acquirit aliam, talis nòva productio erit nova creatio, & ſi agens naturale formam in materia corrumperet, & conſequenter exiſtentiam, quam materiæ communicabat, ſi Deus tunc ſuſpenderet concurſum ſuum ad novæ formæ introductionem, verè materia per actionem agentis naturalis annihilata maneret, quia amittit priorem exiſtentiam, & non acquirit aliam. Nec ſufficit ad hoc, ne generari dicatur, vel corrumpi, quod abſque interruptione ſemper exiſtere dicatur per exiſtentiam vel prioris formæ, vel alterius immediatè ſequentis; nam ad hoc, ut res aliqua corrumpi dicatur, ſufficit dicere, quod ſuam amiſerit exiſtentiam; quòd verò immediatè poſt denuò reproducatur, & nullum fuerit tempus, vel inſtans medium, in quo exiſtentia caruerit, parum refert, quia ſemper verum erit dicere, quod res amiſit priorem exiſtentiam, & hoc ſolùm eſt de conceptu deſtructionis rei. Poſtremò, dum Ariſt. inquit, materiam, ſub utroque termino permanere, utique non intellexit de materia, ut poſſibili in rerum natura, ſed ut actualiter exiſtente, & in hoc ſenſu etiam dicitur materia eſſe idem numero ſubjectum formarum diverſarum ſucceſſivè, ſed non maneret eadem numero, niſi aliquod eſſe extra cauſas ſibi proprium, ac à terminis independens, ſemper retineret.

31 Tertiò principaliter. Eadem actione, qua producitur eſſentia rei, producitur & exiſtentia ejuſdem, & ab eodem agente, ſed materia (inquit Doct. loc. cit.) eſt terminus creationis, forma verò materialis eſt terminus generationis, ergo exiſtentia materiæ eſt omninò diverſa ab exiſtentia formæ, & à diverſo agente, minor patet, prob. major; Tum quia actio terminata ad eſſentiam producendam tendit ad eam conſtituendam extra cauſas, nec eſſentia rei poteſt concipi eſſe terminus actionis agentis, niſi poſita extra cauſas, & exiſtens; hoc enim eſt exiſtere, ideſt extra cauſas ſiſtere, ergo eadem actione, qua producitur rei eſſentia, producitur & exiſtentia, & ab eodem agente; Tum quia cum ab agente eſſentia rei producitur in rerum natura, vel per eam extra cauſas conſtituitur, vel non; ſi primum, ergo conſtituitur per eam exiſtens, ſi ſecundum, ergo non erit vera productio, nec re vera poterit dici producta in rerum natura, ſed erit eſſentia ſolùm poſſibilis produci; Tum tandem quia totum hoc fatentur Thomiſtæ in productione formæ, & compoſiti, quòd ab eodem agente, à quo habent eſſentiam, habent & exiſtentiam, & per eandem actionem, ergo idem fateri tenentur de materia.

Reſpondent, veram eſſe majorem, ubi eſſentia exiſtit propria exiſtentia, ut eſt de forma, & compoſito, non ubi exiſtit exiſtentia aliena, ut eſt eſſentia materiæ; tunc enim eadem actione producitur eſſentia rei, & ejus unio cum exiſtentia aliena, cujus auxilio exiſtere dicatur; quod explicant exemplo humanitatis Chriſti in Verbo, non habentis exiſtentiam propriam, unde non exiſtentia, ſed eſſentia humanitatis cum unione ad divinam exiſtentiam fuit terminus productionis illius. Sed contra; Tum quia unio præſupponit exiſtentiam extremorum, & præſertim in propoſito, cum non ſit, niſi informatio, debet utrumque extremum prius natura exiſtens præſupponere, nam nec forma poſſibilis ſolùm actu informare poteſt, nec ſubjectum in eſſe poſſibili eſt idoneum actu informari; Tum quia actus ſecundus præſupponit ex natura ſua primum, informatio autem paſſiva ex parte materiæ, & activa ex parte formæ habet rationem actus ſecundi; Tum quia reddit in integrum prior difficultas, quia eſſentia materiæ producta in rerum natura, præciſa iſta unione ad formam, eſt ens ſimpliciter in actu, extra cauſas exiſtens ex vi illius productionis, & non ex vi unionis, quia unio non facit rem exiſtentem, ſed tantùm facit unitam, ut patet de unione animæ ad corpus, quæ non facit animam, nec eam reddit exiſtentem, ſed tantùm corpori unitam; Tum tandem quia falſum quoque eſt, humanitatem Chriſti non habere in Verbo propriam exiſtentiam, ut Doctor oſtendit 3. diſt.6. quæſt.1.

32 In contrarium plura objiciunt Thomiſtæ: Primo auctoritates, tum Patrum, tum Philoſophorum, qui docuerunt, eſſe & exiſtere à forma derivare; ſic ab Ariſtot. forma dicitur, quæ dat eſſe rei 2. de Anima 36. 2. Phyſ. text.12. 1. de Gen.22. & 5. Met. text.15. & D. Dionyſius de divinis nominibus cap.3. exiſtere ſubſtantialiter vocat perfectiſſimum effectum, ſignificans per hoc, eſſe effectum formalem formæ, & non materiæ, quia tunc effectus eſſet nobilior cauſa; immò Conimbr. teſtantur, commune eſſe axioma inter Peripateticos, quòd exiſtentia eſt ultima actualitas omnis formæ; & planè, niſi exiſtentiam materiæ ponamus effectum formæ, non erit ampliùs cauſa materiæ, quia non daret illi eſſentiam, neque exiſtentiã; quare cũ materia ſit prior forma ſecundùm eſſentiam, ſi eſt ab ea independens etiam quoad exiſtentiam, quid impedit, quin naturaliter etiam materia eſſe poſſit ſine forma? Reſp. Patres, & Philoſophos loqui, non de eſſe, & exiſtere entitativo, & tranſcendenti, quod eſt commune omnibus rebus, ut entia ſunt, ſed de eſſe ſpecifico, & completo indeterminata ſpecie prædicamentali, & in hoc ſenſu vocat D. Dionyſius exiſtere ſubſtantialiter effectum perfectiſſimum; quòd ſi loquatur de exiſtere entitativo, ac tranſcendenti, vocat illud effectum nobiliſſimum quatenus inter omnia attributa eſſentiæ rei convenientia, hoc videtur præſtantiùs, quia exiſtentia eſt ultima actualitas ejus, & exiſtentia rei propriè dici nequit, nec effectus eſſentiæ, nec nobilior ea, quia ab ea nec realiter, nec formaliter diſtinguitur, ſed tantùm ut modus intrinſecus, unde dicitur perfectior eſſentia ſolùm in hoc ſenſu, quòd ubi eſſentia ex vi vocabuli non ſignificat rem extra cauſas, ſed in cauſis, & in eſſe poſſibili, exiſtentia ſignificat eam extra cauſas, & in rerum natura; quare exiſtentia ſolùm habet rationem effectus reſpectu agentis, eſſentiam rei in rerum natura producentis; axioma verò illud, quòd exiſtentia eſt ultima actualitas formæ, pariter intelligi debet de exiſtentia completa, & in determinata ſpecie, & quoad hoc eſſe ſpecificum, & determinatum, utique forma eſt cauſa materiæ, & in hoc eſſe, quod eſt ſibi extrinſecum, & adventitium, pendet à forma; non tamen in ſua eſſentia, & intrinſeca exiſtentia; nec ex hoc ſequitur, materiam naturaliter poſſe ſine forma exiſtere, quia nec quantitas eſt cauſa compoſiti, & tamen compoſitum nequit ſine quantitate naturaliter exiſtere, nec figura eſt cauſa quantitatis, & tamen quantitas nequit eſſe ſine figura; unde ex hoc infertur tantùm, quod materia pendeat à forma dependentia impropria, quam vocant à poſteriori, & potiùs eſt coexigentia, veluti ſcilicet à conditione neceſſaria, ut naturaliter eſſe nequeat ſine illa ſenſu infra explicando.

33 Secundò. Si materia exiſteret, aut exiſteret per ſe ipſam, & ex ſe, aut cum alio ſcilicet cum forma; ſi cum alio, ergo non exiſtit proprio actu, ſed actu alterius; ſi ex ſe, ergo erit individua, vel individuata, quia omne, quod eſt, ideò eſt, quia unum numero eſt: ſi eſt individuum, ergo adhuc à forma habebit ſuum eſſe, quia individuum ponitur in prædicamento, & omne tale eſſe habetur à forma; ſi eſt individuatum, vel hoc erit per formam, vel compoſitum, & ita ſemper ſequitur, quòd ex ſe exiſtentiam non habeat. Reſpondetur, materiam exiſtere cum alio, ſeu coexiſtere, non tamen exiſtentia alterius, ſed propria, & quando cum iſta forma coexiſtit in compoſito, eſt uti individuata, non tamen per formam, vel compoſitum, ſed per ſuam propriam hæcceitatem, ut ait Doctor 2. diſt.3. quæſt.6. dici etiam poteſt individuum, incompletum tamen, & partiale, ac proindè non in prædicamento directè reponibile, in quo reponuntur ſolùm individua completa juxta conſtructionem prædicamenti a Philoſopho factam.

Sed urges. Quod eſt individuum ſubſtantiale, habet eſſe in certa, ac determinata ſpecie rerum, non enim eſſe poteſt aliquod individuum, quod in aliqua ſpecie conſtitutum non ſit; ſed materia non eſt in determinata, ac certa ſpecie rerum, ergo non eſt individuum ſubſtantiale. Reſpondetur, eo modo aliquid eſſe in certa, & determinata ſpecie rerum, quo eſt ens, unde ens completum, & perfectum eſt in certa, ac determinata ſpecie rerum completa; cùm igitur materia ſit ens incompletum, erit utique in certa, ac determinata ſpecie entis, ſed entis incompleti. Adverte hoc argumento non minus probari materiam carere etiam eſſentia, quia ratione eſſentiæ debet poni in aliqua ſpecie, immò res conſtituuntur in generibus, & ſpeciebus per ſuas eſſentias, & non per exiſtentiam.

34 Tertio. Si materia habet propriam,& determinatam exiſtentiam, nil remanet, per quod diſtinguatur à forma, nam utraq; eſt ens ſubſtantiale, & incompletum ordinatum ad conſtitutionem eſſentialem compoſiti ſubſtantialis;utraq; in ſuo genere haberet ultimum actum exiſtentię proprię,atque ideò eſſet determinatę ſpeciei. Si dicantur ex eo diſtingui,quia materia eſt perfectibilis, forma perfectiva; Contra eſt,quia cum utraq, ſit ens incompletum, videntur ſe invicem mutuò perficere,& complere,ut notat Scot.2.d.14.q.1.in fine unde non videtur ratio, cur potius hæc ſit perfectiva,& perfectibilis illa. Si dicatur, rationem eſſe, quia eadem numero materia cum variis formis varias conſtituit rerum ſpecies prędicamentales,at forma unam ſpeciem tantùm conſtituit, ideò forma dicitur per eſſe determinans materiam ad certam ſpeciem, materia verò dicitur principium ex ſe indeterminatum, & per formam determinabile; Contra eſt, quia materia cœleſtis non eſt principium, niſi unius ſpeciei, veluti forma cœleſtis, ergo ex hoc capite non benè diſtinguuntur, nec benè una conſtituitur perfectibilis & alia perfectiva, ergo remanet, quod ex eo diſtinguantur, quòd materia eſt ens ex ſe ita indeterminatum, ut nullum ex ſe habeat indeterminatam exiſtentiam, ſed determinetur, participando modò hanc, modò illam ex varietate formarum.

Reſpondetur negando conſequentiam, quoniam eſtò materia etiã ſit ſecundùm ſe determinatæ ſpeciei incomplete,ſicut forma,tamen eſt indeterminata quoad ſpeciem prædicamentalem,quia ſecundum ſe eſt poſitivè indifferens ad conſtituendam hanc,vel illam ſpeciem, at forma non ſolum eſt determinata quoad ſpeciem incompletam, ſed etiam quoad completam conſtituendam, quia cum materia non niſi determinatam ſpeciem prædicamentalem conſtituere poteſt;& hac ratione materia dicitur principium indeterminatum, & perfectibile,forma principium determinatum,& perfectivum,& cum arguitur de materia cœleſti, quæ determinata videtur uno, & altero modo; dicimus, ex hoc potius colligi debere, in ſententia Philoſophi non eſſe admittendam in corporibus cœleſtibus materiam, & ſecundum veritatem illam, ex qua conſtat, eſſe ejuſdem rationis cum materia horum ſublunarium, & proindè indifferentiam habere ad conſtituendam aliam, & aliam ſpeciem.

Sed urges, hinc ſequi, materiam eſſe perfectiorem forma, quia eo cauſa eſt perfectior, quo poteſt ad plures effectus concurrere; forma verò limitata eſt ad unam ſpeciem conſtituendam. Reſp. negando conſequentiam, & propoſitio aſſumpta pro ejus probatione vera eſt, quando cauſa concurrit ad plures effectus, præbendo plures perfectiones; quod ſi omnibus, & ſingulis præbet unam, & eandem perfectionem, ut in propoſito eſt de materia, ejus illimitatio non arguit majorem perfectionem in cauſa, quam ſi ad unum dumtaxat concurreret effectum. Accedit, quòd illimitatio ad plures effectus duplex eſt ex Doct.1.d.28.q.3.ſub H.activa, & paſſiva, illimitatio activa ad plures effectus arguere poteſt majorem perfectionem in cauſa, quo plures ſunt effectus, ad quos concurrit; at non illimitatio paſſiva, qualis eſt illa, per quam materia apta eſt, plures ſpecies conſtituere.

35 Poſtremò objiciunt Complut.cit.quia ſi materia propriam haberet exiſtentiam partialem, tunc darentur plures exiſtentiæ partiales in compoſito,quarum una eſſet potentialis ad aliam, nimirum exiſtentia materiæ ad exiſtentiam formæ, ſicut eſſentia ejus eſt potentialis ad eſſentiam iſtius,ſed hoc manifeſtè implicat,ergo,&c.probat.min. Tum quia exiſtentia eſt ultima actualitas rei, nam eo ipſo, quod intelligitur res exiſtens,intelligitur etiam ultimò terminata,& completa generatio ſubſtantialis illius. Tum quia repugnat inveniri in aliquo rationem differentialem,ſeu ultimam,quæ ſit ignobilior ratione ſuperiori ejuſdem ex 8.Met.10.nam ratio inferior comparatur per modum actus reſpectu ſuperioris,ergo exiſtentia propria repugnat materiæ nam hæc foret potentialis,& per potentialitatem, tamquam per conceptum ultimum conſtitueretur propria materiæ. Tum etiam,quia exiſtentia eſt terminus naturę,ergo nequit phyſicè eſſe compoſita,ac proindè nec dari poſſunt exiſtentię partiales,prob. prima conſeq. nam de ratione termini eſt carere ea diviſibilitate, & compoſitione, quam habet res terminata, ſicut linea caret diviſibilitate ſecundùm latitudinem, quam terminat, ergo quod eſt terminus naturæ compoſitæ, non erit diviſibile in partes phyſicas per modum actus, & potentiæ ſe habentes. Tum denique quia cauſalitates exercentur,nec ad ultimũ ſui exercitium devenerunt, numquam intelligitur effectus exiſtens, quia nondum adhuc eſt extra cauſas in facto eſſe, ſed tantùm in fieri; at quouſque cauſæ attingant totum, cauſalitates eorum ſemper ſunt in exerceri, nec ad ultimum ſui exercitii devenerunt, ergo antecedenter ad totum nulla præintelligitur exiſtentia etiam partialis.

Reſp.neg.min.nam ſaltem in homine debent admittere exiſtentiam partialem animæ; ad 1. prob.dicimus valere de exiſtentia totali, & completa, quæ eſt ſolius compoſiti. Ad 2. prob. conceſſo antecedente neg. conſeq.quia potentialitas ſubjectiva non eſt differentia eſſentialis materiam conſtituens, & quando foret, tunc dici deberet, quod eſtò ſit ignobilior actu formali, non tamen actu entitativo. Ad 3.poſſet negari antecedens, & conſequentia, quia ſubſiſtentia non exiſtentia eſt ultimus terminus naturę;ſed ſivè hęc ponatur, ſivè illa, repugnat præſertim in Complut.opinione, compoſitum habere unam ſimplicem exiſtentiam, & diviſibilem, nam ſecundùm ipſos compoſitum non eſt tertia entitas ex unione partium reſultans, in qua immediatè recipiatur hæc exiſtentia ſimplex, ergo pariter ſicut entitas totius non eſt, niſi entitas ſuarum partium unitarum, ita exiſtentia totius non erit niſi exiſtentia illarum, ſeu exiſtentiæ partiales ambarum unitarum; & præſertim in homine difficultas eſſet, an talis exiſtentia ſimplex totius foret ſpiritualis, vel corporea, nam ſi primum dicatur, non poſſet afficere corpus; ſecundum, non poſſet afficere animam; & denique hæc ſimplex exiſtentia totius non poſſet recipi in una parte tantùm, quia cum ſit modus, debet ipſum afficere quoad utramque partem; non in utraque ſimul, quia non poteſt idem indiviſus modus res diſtinctas afficere, & eſſe in duobus ſubjectis realiter diſtinctis, nec in tertia entitate, quia hæc non datur ſecundùm illos, paritas autem illa deducta ex indiviſibilibus quantitatis non currit quatuor pedibus. Ad 4.prob.concludit ſolùm de exiſtentia totali, & completa, hæc enim utique non habetur, niſi quouſque cauſæ ad ultimum exercitii ſui devenerint; at ſicut partes ſunt priores toto, ita etiam ſupponuntur ex natura rei cauſalitates partiales ad exiſtentiam partialem earum terminata.

ARTICULUS II.

Oſtenditur, quomodo materia, & forma propriam habeant ſubſiſtentiam partialem.

36 TOta hæc controverſia inter Recentiores eſt quæſtio de nomine, quod nimirum ſonet, quid ſignificet hoc nomen ſubſiſtentiæ; contendit Vaſq.loc.cit.de ratione ſubſiſtentiæ eſſe, ut rem, quæ dicitur ſubſiſtere, ita conſtituat per ſe exiſtentem, ut ſi independens ab alio, tamquam à ſubjecto, & communicabilem alteri, non ſolùm per modum naturæ reſpectu alterius ſuppoſiti, ſed etiam per modum partis reſpectu totius, aut alterius partis, & ideò inquit,ſubſiſtentiam eſſe ſolius naturæ totalis, & integræ, & converti cum ſuppoſitalitate. Hurt.& Averſa loc.cit.inquiunt,magis patere nomen ſubſtantiæ, quàm ſuppoſitalitatis, & modum ſubſiſtentiæ non dare ſuæ naturæ, cujus eſt ultimus terminus, & complementum, quòd independenter exiſtat à ſubjecto, nec eam reddere incommunicabilem per modum partis reſpectu totius, aut alterius partis, ſed ſolùm per modum naturæ reſpectu alteris ſuppoſiti; & quia tam materia, quam forma, etiam dum actu compoſitum conſtituunt, ſunt hoc modo incommunicabiles alteri ſuppoſito per talem ſuum modum,ideò etiam in tali ſtatu dici debent ſubſiſtentes, quia hic modus non opponitur cum unione partium adinvicem, nec cum communicatione partium ad totum, ſed tantùm cum modo unionis hypoſtaticæ ad alienum ſuppoſitum: pro deciſione quæſiti.

37 Notandum eſt ex Scot.qodl.9.ſub A.nomen ſubſiſtentię tripliciter ſumi poſſe, & ſolere, communiſſimè communiter, & propriè, primo modo ſubſiſtere idem ſonat, quod per ſe eſſe, & non in alio ad modum accidentis, in quo ſenſu ſubſiſtere convenit omni ſubſtantiæ; tam completæ, quam incompletæ, & quod talis modus per ſe eſſendi poſſit appellari nomine ſubſtantiæ, ex eo conſtat,quod per ſubſiſtere dicitur ſubſtantia ab accidente differre; & D.Athanaſius in diſp.habita contra Arium in Concil.Niceno; ſubſtantiam, pro ut ab accidente diſtinguitur, definivit eſſe illam rem, unde aliquid habet, ut ſubſiſtat. Secundo modo dicitur ſubſiſtens illud ens, quod per ſe exiſtit independenter ab alio, velut à ſubjecto, & ſuſtentante, quo pacto formæ materiales ſubſiſtentia carent, & quod etiam hic modus per ſe exiſtendi poſſit appellari nomine ſubſtantię, docet communis uſus ſapientum, qui ob talem exiſtendi modum, Animam rationalem appellant ſubſiſtentem. Tertiò tandem modo, & magis proprio, illud dicitur ſubſiſtens, quod ita eſt per ſe exiſtens ut habeat ultimam actualitatem, ita quod per ſe ordinabile non ſit ad aliquem actum ſimpliciter ultra iſtum quem habet, nec alteri eſſe poſſit ratio eſſendi, ſed omninò incommunicabile ſit, ut quo, & ut quod, ut loquitur idem Doct.1.d.2.qu.7.& iſtud ſolùm dicitur propriè ſubſiſtens, inquit Doct.& convertitur cum ſuppoſito, & ſolùm primæ ſubſtantiæ convenit, quòd ideò dixit Doctor, non quia non admittat ut veros, & rationabiles primum, & ſecundum modum ſubſiſtendi, quia illos,& agnoſcit loc.cit.& quodl.4.M. & quodl.5.V.quibus in locis Divinam Naturam appellat ſubſiſtentem ob independentiam à ſubjecto, etiamſi communicabilis ſit ſuppoſito; ſed ut oſtenderet, proprium, & rigoroſum modum ſubſiſtentiæ eſſe hunc tertium; ex quo patet nomen ſubſiſtentiæ multas habere acceptiones veras, & rationabiles, ſi tamen in toto rigore ſumatur, excludere quamcumque communicabilitatem, tam reſpectu ſubjecti, quam totius, & ſuppoſiti.

38 Dicendum igitur eſt, materiam, & formam habere propriam ſubſiſtentiam in primo ſenſu; in ſecundo ſenſu materiam quoq; ſubſiſtere, non autem formam, anima rationali excepta; in tertio demum ſenſu, nec materiam, nec formam ſubſiſtere. Concluſio colligitur ex Scot.loc.c.& probatur ex dictis, quia enim tam materia, quam forma verè ſunt ſubſtantiæ, ideò dicuntur ſubſiſtere, ut ſubſiſtentia diſtinguitur ab inhærentia, & ſubſtantiam a toto genere ſecernit ab accidente. Et quia materia à nullo dependet ſubjecto, & ſuſtentante, imo potius eſt ſubjectum primum, a quo omnes formæ materiales dependent, velut à ſuſtentante, hinc eſt, quòd materia gaudet ſubſiſtentia in ſecundo ſenſu,quatenus excludit dependentiam ab alio, velut à ſuſtentante ſubjecto, non autem forma. Quia tandem non ſunt penitus incommunicabiles, ſed venire poſſunt in compoſitionem tertii, cui etiam ſint rationes eſſendi, ideò non dicuntur in tertio ſenſu ſubſiſtere, quia ſenſus ille omnem prorſus excludit communicabilitatem,tam reſpectu ſubjecti per modum formæ inhærentis, quam reſpectu totius per modum partis conſtituentis, quam reſpectu ſuppoſiti alieni per modum naturæ; & hanc concluſionem quaſi in terminis tradidit Trombet. noſter in initio Formalitatum, & Baſſolius in 2.d.12.q.1.art.3.ad 3.

Sed in oppoſitum objicies primò pro Vaſq.quod ſubſiſtentia eſt ſolius naturæ completæ, & totalis, ponitur enim ad conſtituendum ſuppoſitum, & ſubſiſtere eſt incommunicabiliter exiſtere, at materia, & forma ſunt maximè communicabiles, & actu communicantur, dum ſunt in toto. Nec reſpondere valet (inquit Sghemma loc. cit.) hæc eſſe vera de ſubſiſtentia completa, & totali, non incompleta, & partiali, quia implicat, ſubſiſtentiam eſſe partialem, & diviſi-

diviſibilem, incommunicabilitas enim eſt de ratione ſubſiſtentiæ. Reſpondetur, non repugnare ſubſiſtentiam parti, quia ſubſiſtentia magis patet, quam ſuppoſitalitas, nec de ratione ſubſiſtentię abſolutè ſumptæ eſſe incommunicabilitatem, ſed tantùm de ratione ſubſiſtentiæ rigorosè inſpectæ, in quo ſenſu cum ſuppoſitalitate convertitur, & Scotum hos omnes modos accipiendi ſubſiſtentiam agnoviſſe, oſtendimus ſupra.

Secundò objicies pro alia oppoſita ſententia, quòd utraque propriè ſubſiſtat, quia modus ſubſiſtentiæ non habet ex vi ſua reddere rem, quam afficit, incommunicabilem reſpectu ſubjecti inhæſionis per modum formæ, aut reſpectu compoſiti per modum partis, ſed tantùm reſpectu alterius ſuppoſiti per modum naturæ; at materia, & forma, etiam quando ſunt in compoſito, talem habent incommunicabilitatem per modum ſubſiſtentiæ, ergo propriè ſubſiſtunt: minor patet, probatur major, quia modus ſubſiſtentię nec opponitur cum unione ipſius formæ ad materiam, nec cum communicatione, aut communicabilitate partium reſpectu totius, ſed tantùm cum modo unionis hypoſtaticæ ad alterum ſuppoſitum per modum naturæ. Reſpondetur negando majorem, quia ſubſiſtentia in rigore accepta omnem prorſus excludit communicationem, & communicabilitatem; ſic enim convertitur cum ſuppoſitalitate, quæ reddit individuum ſubſtantiale incommunicabile, ut quo, & ut quod, tam per modum partis reſpectu compoſiti, quàm per modum naturæ reſpectu ſuppoſiti.

39 Tertiò objicies, quòd ſi ſubſiſtentia communiter dicta tribuitur materiæ, etiam debebit tribui formæ, quæ longè perfectior eſt illa, ſubſiſtentia enim in eo ſenſu dicit perfectionem in re ita ſubſiſtente, quia in ea negat dependentiam à ſubjecto, ut ſuſtentante; & ſi formæ denegetur, materia erit perfectior forma. Reſpondetur negando paritatem, quia ad tale munus inſtituta eſt materia in rerum natura, quòd prorſus indigebat tali ſubſiſtentia creata enim eſt, ut ſit primum, & perpetuum ſubjectum omnium formarum, & tranſmutationum, ad quod munus non eſt inſtituta forma, & ideò non valet dicere, ſi materiæ tribuitur, ergo etiam formæ tribui debet. Nec ſequitur ex hoc, materiam futuram eſſe perfectiorem ipſa forma, quia, ut docet Sc.1.d.8.q.1.ad primùm, quando ſunt duæ naturæ, habentes peculiares, & diverſas perfectiones, illa nobilior cenſeri debet, cui convenit perfectio aliam excedens à toto genere, quod ibi explicat exemplo ſimplicitatis materiæ, & actualitatis compoſiti, & ex eo, quod actualitatis à toto genere ſupereminet ſimplicitati, infert compoſitum eſſe perfectius materia, licèt non ſit ſimplex, ut illa; ſic in propoſito actualitas, quæ convenit formæ, ſupereminet à toto genere ſubſiſtentiæ, quæ convenit materię, quia hæc ſubſiſtentia ſtat cum potentialitate, imò ad hoc tribuitur materiæ, ut ſit idoneum ſubjectum cujuſcumque formæ materialis, qua ratione dixit Ruvius lo.cit. hanc ſubſiſtentiam non fuiſſe inditam materiæ à natura propter perfectionem, ſed potiùs imperfectionem importare in ipſa materia, quatenus per eam conſtituitur ſubjectum primum omnium formarum, & tranſmutationum; & hæc breviter dicta ſufficiant pro præſenti articulo, quia longiùs agere de ſubſiſtentia differendum eſt uſque ad Metaphyſicam.

QUÆSTIO III.

Num materia, & forma naturaliter, vel ſaltem ſupernaturaliter poſſint ſeparari, & ſeparata conſervari, & quo pacto id fieri.

40 NOn poſſe naturaliter materiam ſine forma exiſtere, nec formam materialem (de hac enim loquimur) ſine materia, concedunt omnes, ſed quamvis inſeparabilitatem formæ à materia omnes oriri dicant extrinſeca, & eſſentiali dependentia, quam habet ab ea in ſuo eſſe fieri, & conſervari, tamen inſeparabilitatem materiæ a forma non omnes ex eodem capite educunt. Thomiſtæ quæſtione præcedenti citati, ex eo oriri dicunt, quia materia ex ſe exiſtentiam non habet, ſed a forma in genere cauſæ formalis, vel ſaltem in ſua exiſtentia dependet à forma, ut a conditione ſine qua non, prævia tamen, eò quod materia non eſt capax exiſtentiæ naturaliter, niſi priùs ſit conjuncta cum forma. Alii inquiunt, quòd licèt materia ex ſe ſuam habeat exiſtentiam, eam tamen retinet dependenter a forma, tamquam à conditione ſine qua non, non prævia, ſed conſequente, & concomitante, eo modo, quo natura pendet a ſubſiſtentia, anima à ſuis potentiis, & univerſaliter ſubſtantia ab accidentibus, ſine quibus naturaliter conſervari non poteſt, quæ dici ſolet dependentia à poſteriori, & melius dicetur naturalis coexigentia, & indigentia ex naturali conſtitutione rei derivans, ita Suar.diſp.13.Met.ſect.4.& diſp.15.ſect.8.unde infert, materiæ ſine forma naturaliter non deberi conſervationem, ſed ad formæ ablationem, ex natura rei materiam interituram. Alii demum negant dependentiam materiæ a forma; etiam in hoc ſenſu, unde hanc neceſſariam naturalem connexionem materiæ cum forma potius auſpicantur ex conditione naturæ univerſalis, quàm particularis, ipſius materię, hoc eſt, ex conditione, & ordine univerſi, quòd ab Auctore naturę ita inſtitutum eſt, ut agens naturale ſemper generationem per ſe intendat, corruptionem verò per accidens, ex quo fit, materiam virtute agentis naturalis non poſſe una forma expoliari, quin aliam recipiat, ita quamplures ex noſtris, P.Vulpes t.2.p.2.diſp.32.art.4.n.6.& Fuentes 1.Phyſ.q.2.diff.4.art.1.& ſequitur Averſa q.20.ſect.10.

Supernaturaliter verò, & per abſolutam Dei potentiam, quæ ita dicitur, quia à legibus jam præfixis in univerſo abſolvitur, ut ait Doctor 1.diſt.44.q.un. tenet ipſe, & cum eo Scotiſtæ omnes 2.d.12.q.2.& Recentiores paſſim 1.Phyſ.imò & aliqui ex ipſamet Dominicana familia, Soto 1.Phyſ.q.6.art.2.concl.2. & Bannes 1.p.qu.66.art.1.dub.2.materiam poſſe eſſe ſine omni forma ſubſtantiali, & è contra. Oppoſitum verò aſſerunt, non ſolùm cœteri Thomiſtæ communiter, ſed etiam aliqui, nobiſcum tribuentes materiæ propriam exiſtentiam ita Valleſ.controv.7.Phyſicæ, & probabile putat Averſa loc.cit.concl.

Quo autem pacto materia ſeparata à forma conſervaretur, vel forma ſeparata à materia, varia etiam ſunt Auctorum placita, an ſcilicet id fieret per novum perſeitatis modum, eis in tali ſtatu communicatum, vel ſaltem per ſpecialem concurſum à priori diverſum, quo ſimul conſervabantur. Qui materiæ denegant ſubſiſtentiam propriam partialem, non ſolùm inquiunt, neceſſarium eſſe novum influxum, ſed etiam novum perſeitatis modum, quo ſeparata a forma conſervetur, & ita etiam loquuntur de forma. Qui verò utrique propriam decernunt ſubſiſtentiam, non adhuc eodem modo loquuntur, quamvis enim pro materiæ conſervatione omnes in hoc conveniant, non eſſe neceſſarium novum perſeitatis modum; aliqui tamen dicunt materiam indigere ſpeciali concurſu, quo tunc ſuppleatur concomitantia formæ, ita Suar.l.c.in Met. & to.3.p.3.diſp.50.ſect.4.& Ruvius 1.Phyſ.q.5.dubio collaterali, & Conimb.1.Phyſ.c.9.q.6.art.3. Negant alii neceſſitatem ſpecialis concurſus, ut Hurt.& Averſa loc.cit.Fuentes 1.Phyſ.q.2.diff.4.ar.5.cum Scoto in 2.diſt.12.qu.2. propè finem. De forma verò loquentes præcitati Auctores, videntur utriuſque neceſſitatem aſſerere; ſcilicet, & novi perſeitatis modi, & novi concurſus propter dependentiam à priori, quam habet forma ad materiam; è contra Scotus negat utrumque, tum loc.cit.tum 4.diſt.12.qu.1.verum eſt, relatos Auctores, cum pro conſervatione formæ ſeparatæ modum novum perſeitatis poſtulant, præſertim loqui de forma accidentali, ſed cum forma ſubſtantialis materialis non minus indigeat ſuſtentante ſubjecto (licèt ex alio capite dici poſſit ſubſiſtere, ut q.præc.art.2.explicatum eſt) quàm accidentalis, ideò uniformiter loqui quoad hoc de hac, & illa tenentur.

ARTICULUS I.

Inſinuatur ratio, cur materia, & forma nequeant naturaliter ſeparata exiſtere.

41 DIcimus experientia ipſa conſtare ſecundùm communem naturæ curſum, nec materiam poſſe abſque omni forma exiſtere, nec formam abſque materiæ fulcimento, nec alia agere probatione. Ratio, cur forma materialis ſine materia nequeat naturaliter exiſtere, eſt ejus eſſentialis dependentia à materia, à qua, tanquam à cauſa materiali, dependet à priori; materia enim eſt verè cauſa materialis ipſius formæ, ut potè, quæ ab ejus potentia educitur, ut magis in progreſſu patebit, & ideo ad ablationem materiæ, deberet naturaliter forma quoque deſinere, quia ex ejus innata conditione, ei non debetur à Deo conſervatio, niſi in materia, quod ſi aliter conſervetur, eſt prorſus præter ejus naturam, ut dicimus de accidentibus Euchariſtiæ, & in hoc nulla eſt controverſia. Ratio autem, cur materia nequeat naturaliter ſine forma exiſtere, eſt neceſſaria coexigentia, quam habet ipſius formæ, quæ neceſſaria coexigentia non debet attendi ex dependentia, quam habeat ab ea, veluti à cauſa ſui eſſe, quia, ut probatum eſt ſupra, habet ex ſe materia independenter a forma propriam entitatem, & exiſtentiam; & intantum forma dici poteſt cauſa materię, inquantum per informationem eam conſtituit in ſpecie completa, & in quodam eſſe formali, ut infra dicemus. Neque hec neceſſaria coexigentia attendi debet ex dependentia, quam habeat à forma, veluti à prævia conditione ſibi requiſita ad exiſtendum, quia non minus cauſa, quam conditio cauſandi debet natura effectum antevertere; cùm igitur forma ſit verus effectus materiæ in genere materialis cauſæ, utique non poterit conſtitui conditio materiæ ad exiſtendum, ſicut nec cauſæ effectivæ ejus effectus tribui poteſt, ut conditio cauſandi ipſum; effectus enim ſupponit cauſam cum omni conditione neceſſariò ad cauſandum prærequiſita. Neq; hæc neceſſaria exigentia attendi debet ex dependentia, quam habeat a forma, ſaltem velut à conditione concomitante in ſenſu, quo loquebatur Suarez, ut nimirum ei non debeatur naturaliter exiſtentia, ablata forma; Tum quia connaturalis etiam eſt ſtatus conjunctionis animæ rationalis cum corpore, & tamquam pars eſſentialis hominis petit compleri, & tamen ſeparata à corpore, adhuc naturaliter perſeverat in eſſe ob ſubſiſtentiam, quam habet ſuaptè natura, ergo cùm ſubſiſtentiam conſimilem etiam materia poſſideat, poterit, ſi ſemel à forma ſeparetur, naturaliter, & quantū eſt ex ſe, in eſſe perſeverare; Tum quia imperfectio, & incompletudo materiæ tantum facit, ut indigeat forma, tanquam actu perficiente, & complente, non tamquam conditione ad exiſtendum neceſſaria. Tum quia multas videmus, ex eo, quòd amiſerint accidentia aliqua ſibi conſentanea, non ſtatim perire, ſed ſecundum communem naturæ curſum, adhuc perſeverare, licèt cum aliqua violentia ob privationem illorum accidentium, ut patet de

aqua

aqua tepida, & aere ſecundæ regionis frigido; Tum quia ſuppoſito miraculo ſeparationis materiæ à forma, non eſt neceſſarius novus, & major influxus eo, quo conſervabatur ſub forma, ſed eodem prorſus influxu conſervatur in eſſe, quo priùs conſervabatur, ut dicemus art.3.ergo ſecluſa forma non ſtatim ex natura rei interire debet, alioquin, & novum miraculum, & novus concurſus foret neceſſarius pro ejus conſervatione; Tum tandem quia illę cenſentur conditiones, quas neceſſario res exigit pro naturali ſua conſervatione in ſenſu Suarez, quæ per naturalem dimanationem in ipſa pullulant, eo ipſo; quod in rerum natura conſtituitur, ſecluſo quocumque extrinſeco agente, ſed materia non ita ſibi vendicat formam, ſed ab extrinſeco agente ei imprimitur, ergo non debet judicari conditio naturalis, neceſſariò requiſita ad naturalem exiſtentiam materiæ, ideſt juxta exigentiam particularis naturę illius; nulli enim dubium eſt, quòd eſt conditio naturalis, loquendo juxta exigentiam naturæ univerſalis conſiſtentis in ordine jam prefixo univerſi, minor patet, & probatur major; ideò enim dicimus, Solem à luce pendere in exiſtendo, velut à conditione concomitante, ignem à calore, aquam à frigore, quia habent à natura, ut ſine auxilio agentis extrinſeci hęc ſibi propria acquirant virtute, tum in primeva eorum conſtitutione, tum deinceps, ſi illa in aliquo gradu amiſiſſent, & idipſum patet in exemplis ipſius Suarez, quibus explicat dependentiam à poſteriori ſubſtantiæ ab accidentibus.

Recentiores quidam hanc connexionem materię cum forma ſecundum communem naturæ curſum ex eo auſpicantur, quod materia naturaliter loquēdo, ſi eſt in univerſo, non poteſt eſſe, niſi in loco, ubi eſt aliqua cauſa naturaliter determinata, aut ad conſervandam, aut ad producendam formam aliquā ſubſtantialem in ea, ſicut ſi nō poſſet poni aqua, niſi in loco, ubi eſſet aliqua cauſa determinata ad producendū calorem in ea, aqua neceſſariò haberet connexionē cū calore, non ex natura ejus intrinſeca, ſed ex applicatione talis agentis. Sed neque hæc ratio eſt ſufficiens, quia agens naturale non poteſt agere, niſi inquantum, ut docet Scot.2.d.12.q.2.litt.F.& omnes concedunt, quia ſubjectum idoneum pro recipienda actione ab agente naturali debet eſſe impenetrabile, ſed materia nuda, ut infrà oſtendemus qu.8.ar.4. & etiam concedunt iſti, cum quibus diſputamus, non eſt ſubjectum immediatum quantitatis, ſed compoſitum, ergo non poſſet ab agente naturali applicato recipere diſpoſitionem ad formæ ſubſtantialis introductionem; Tum quia poſſet naturaliter contingere caſus, quod duo agentia naturalia æqualis virtutis ſint æquè applicata ad illam, quo caſu ſe invicem impedirent, & materia in tali caſu a neutro ſuſciperet formam; Tum tandem quia contingere poteſt, quod agens vel ob improportionatam applicationem, vel ob debilem ſuam virtutem non producat formam ſubſtantialem in tota materia nuda, ſed prius in parte ſibi propinquiori, quam in remotiori, ſicut lux à Sole, licèt poſſit in inſtanti per medium diffundi, tamen quia Sol non eſt omnibus univerſi partibus ſimul applicatus, ſed per motum illis ſucceſſivè applicatur, ſucceſſivè etiam, & partibiliter inducit lucem in medio, quæ alioqui de ſe eſt forma acquiſibilis in inſtanti, & in tali caſu aliqua pars materiæ nempè remotior remaneret ſine forma.

Reſtat igitur, ut hęc neceſſaria coexigentia formæ in materia ſecundùm communem naturæ curſum petatur ex conditione naturæ univerſalis, & ordine univerſi, quod ita ab Auctore naturę eſt inſtitutum, ut agentia naturalia non corrumpant formam in materia, quin aliam de novo generent, qui ordo ab agente naturali inverti nequit, ut docet Doctor 2.d.2.q.12.C.quæ fuit opinio Marſilii 2.d.12.qu.8.art.2.Gab.qu.1.ar.2. & Baſſolii in 2.d.12.q.1. in dec. art.3. & & videtur colligi ex Doctore 2.d. 1. q. 3. in expoſitione illius propoſitionis; Generatio unius eſt corruptio alterius. Accedit ex P.Vulpes cit. quòd neceſſaria connexio materię cum forma non abſolutè fundatur in indigentia materię, ſed in exigentia univerſi pro ſua integritate poſcentis elementa mixta, viventia, & cœtera compoſita ex materia, & forma. Quia tamen materia eſt pars, quæ eſſentialiter petit compleri, eſt potentia, quæ naturaliter petit actuari, eſt imperfecta, & ideò naturaliter petit perfici; hinc coexigentia formæ poteſt etiam in aliquo ſenſu attendi ex natura, & peculiari conditione ipſius materię, ita quòd ſine forma exiſtens, eſſet in ſtatu violento, & contra ſuam naturalem inclinationem; at hęc indigentia non eſt talis, ut ſtatim ſine forma periret, nec conſervari poſset à Deo ſine novo miraculo, ut aſserebat Suarez, & Hurt.diſp.5.§.154.& Arriag.diſp.2.Phyſ.ſect.6.nu.119. Dices, malè ex hoc capite coexigentiam formæ in materia deduci, nam corpus, quod eſt altera pars hominis, eſt pars, eſt per ſe potentia, eſt quid imperfectum, & tamen non neceſſariò conjungitur ſemper cum anima, ergo idem dici poſset de materia. Hæc inſtantia parum urget, quia, ut dicimus infra diſput.V. quæſt.6.art.1.ad 4. & in lib. de Gen. & Cor.diſp.V. qu. 3. art. 1. num. 81. longè diverſa eſt conditio materiæ nudæ, & conſtituti ex materia, & forma mixtionis; quale eſt corpus pro altera parte compoſiti animati, ut illis in locis exactè declaramus.

In contrarium obiicies Primò ad probandum, materiam dependere à forma in exiſtendo, ut à conditione concomitante ex intrinſeca ejus indigentia. Tum quia ſic pendet in eſsendo ab accidentibus ſaltem a quantitate; ergo multo magis à forma ſubſtantiali, quæ eſt actus materię proportionatus; Tum 2. quia ſi non poteſt materia eſse naturaliter ſine forma, ſignum eſt, dependere ab ea, ut à conditione concomitante ſaltem. Tum 3. quia materia eſſentialiter ordinatur ad formam, & eſt propter formam, ita quod ſi forma implicaret, etiam materia non eſset, ergo omninò à forma dependet. Tum 4. quia ſi ex ſua natura, & intrinſeca indigentia ſaltem hoc modo materia non dependet à forma, materia erit perfectior forma, quia magis independens. Tum 5. quia hic dependentiæ modus ab alio, ut à conditione concomitante, non eſt fictus, & cernitur in cœteris rebus, ſic enim dicimus, dependere ignem à calore, & ſiccitate, aquam à frigore, & humiditate, unionem formæ cum materia à ſuis diſpoſitionibus. Tum tandem quia ait Scot.2.d.20.qu.2.ſub A. quòd Deus modò dat eſse materiæ mediante forma ut cauſa.

Reſp. ad 1.neg. conſequentiam; ſi enim quantitas ponatur accidens materiæ coævum, magis dependebit materia à quantitate, ut à conditione concomitante, quàm à forma ſubſtantiali, quia eam haberet per naturalem reſultantiam, non ſic autem habet formam ſubſtantialem; quare licèt ad exiſtentiam materię completam, & ſpecificam magis conferat forma ſubſtantialis, tamen ad exiſtentiam incompletam materiæ propriam, magis conferet quantitas. Ad 2. jam diximus, non propter dependentiam, aut talem indigentiam quòd ſine forma ſuaptè natura perire materia deberet, neceſsariam eſse naturaliter connexionem materiæ cum forma, ſed ex indigentia naturæ univerſalis, & etiam naturæ particularis ipſius materiæ. ſenſu jam explicato. Ad 3. hoc eſt commune omnibus rebus tranſcendentaliter relativis, quod aptitudine terminum neceſſariò reſpiciant, non tamen actu dependeant in exiſtentia ab exiſtentia termini; ita omnis potentia eſt propter ſuum actum, & ſi hic implicaret, potentia ad illum non eſset, ſed hinc non ſequitur, non exiſtente actu, neque potentiam ipſam extituram fore. Ad 4. concedit Doct. 2.d.12.q.2.H. materiam eſse magis independentem, adhuc tamen forma eſt perfectior, quia materia eſt potentia, forma verò actus: vide quæ diximus in calce præcedentis quæſtionis; & ſi argumentum valet, concludit, materiam à forma pendere, ut à cauſa, & non tantum ut à conditione concomitante. Ad 5. concedimus eam dependentiam à poſteriori in rebus pro exemplo allatis, quia res illæ habent virtutem à natura inditam, ut hæc accidentia ſibi acquirant eo ipſo, quòd in lucem emergunt, abſque actione agentis extrinſeci, & ea denuò recuperent, ſi quandoque illis priuentur in aliquo gradu, ut patet de aqua ad priſtinam frigiditatem redeunte, qua de cauſa accidentia illa rationabiliter vocari poſſunt conditiones ex natura rei concomitantes exiſtentiam illarum ſubſtantiarū, at non ſic ſe habet forma reſpectu materię; ex quo concludimus, prefatas ſubſtantias magis indigere hujuſmodi accidentibus ex ſua intrinſeca natura, quàm materia indigeat forma. Ad 6. vult tantum innuere Scot. quod Deus decrevit, materiam in univerſo conſervare cū conſortio formæ, & infrà ſe explicat, connexionem hanc non eſse neceſſariam abſolutè ex natura materię, exortam, ſed ex decreto Dei.

42 Secundò obiicitur ad probandum, poſse materiam exiſtere naturaliter ſine forma; Tum quia habet propriam exiſtentiam, & ſubſiſtētiam, & independenter à forma, & tanquam à cauſa, & etiam tanquam à conditione concomitanti; Tum quia hac ratione dicimus, naturaliter contingere ſeparationem animæ rationalis à corpore, licèt ordinem dicat ad corpus, tamquam ad ſui compartem; Tum quia materia artificialium eſse poteſt naturaliter ſine quacumque forma artificiali, ergo & materia naturalium ſine quacumq; naturali; Tum tandem quia non eſt convertibilis illa propoſitio, Generatio unius eſt corruptio alterius, ut patet in animalis interitu in Scoti ſententia, & pars integralis poteſt naturaliter extrà totum exiſtere, ergo, & eſſentialis.

Reſp. ad 1. non contingere naturaliter ſeparationem materiæ ab omni forma non propter aliquam veram dependentiam ejus à forma, vel tanquam à cauſa, vel tanquam à conditione concomitanti, ſine qua ſtatim perire deberet, nec conſervari poſset ſine novo miraculo ſed præcipuè propter ordinem naturalem rerum à Deo præfixum. Ad 2. negamus paritatem, quia exiſtentia, & ſubſiſtentia animę rationalis longè perfectior eſt exiſtentia, & ſubſiſtentia materiæ; tum quia illa in ordine ſpiritualium ſubſtantiarum reperitur: tum quia ſi internam indigentiam reſpiciamus, magis materia indiget forma, quam anima corpore, quia majorem acquirit perfectionem materia ex conjunctione ad formam, quàm anima ex conjunctione ad corpus; licèt numquā ſit talis indigentia, ut ſine forma periret; dicimus etiam, ea ratione potuiſse Auctorem naturæ talem rerum ordinem inſtituere, ut materia naturaliter quandoque ſepararetur à forma, ut contingit de anima rationali. Ad 3. negatur item paritas, quia non tantam perfectionem expectat materia artificialium a formis artificialibus, ut materia naturalium à naturalibus, quare majorem indigentiam habet naturalium materia, quàm artificialium æs, vel lignum, licèt nunquam tantam, ut ſine illis ex natura rei ſtatim periret. Ad 4. infra ſuo loco oſtendemus, quomodò propoſitio illa etiam veritatem habeat in animatis, non obſtante formarum pluralitate, de quo interim videatur P.Faber Theor. 39. in fine; pro nunc dicimus, non eſse neceſſariam in viventibus predictam convertibilitatem illius propoſitionis, quia nullum imminet periculum in viventis interitu, quòd materia maneat nuda, quia remanet adhuc cum forma mixti. Demum non currit paritas de parte integrali, & eſſentiali, quia illa ſecundùm eſſentiam ſuam abſtrahit à ratione partis, & ratione totius, & in ſe verè eſt ens completum, ut conſtat de gutta aquæ, at ita non eſt de parte eſſentiali.